

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ АВІАЦІЙНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФАКУЛЬТЕТ МІЖНАРОДНИХ ВІДНОСИН
КАФЕДРА МІЖНАРОДНИХ ВІДНОСИН ТА СТРАТЕГІЧНИХ СТУДІЙ

ДОПУСТИТИ ДО ЗАХИСТУ

Завідувач кафедри

Ніна РЖЕВСЬКА

« 07 » 06 2024 р.

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

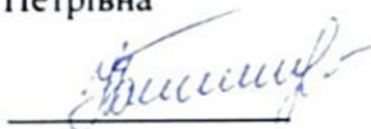
ВИПУСКНИКА ОСВІТНЬОГО СТУПЕНЯ БАКАЛАВРА
СПЕЦІАЛЬНІСТЬ 291 «МІЖНАРОДНІ ВІДНОСИНИ
СУСПУЛЬНІ КОМУНІКАЦІЇ ТА РЕГІОНАЛЬНІ СТУДІЇ»
ОСВІТНЬО-ПРОФЕСІЙНОЇ ПРОГРАМИ
«МІЖНАРОДНІ ВІДНОСИНИ»

**Тема: «ФОРМУВАННЯ ІМІДЖУ ДЕРЖАВИ В УМОВАХ ЦИФРОВОЇ
ТРАНСФОРМАЦІЇ: ДОСВІД ЕСТОНІЇ ТА УКРАЇНИ»**

Виконавець: здобувач вищої освіти 4 курсу, 407 групи, Федорчук Софія
Валентинівна

Керівник : доцент кафедри міжнародних відносин та стратегічних студій, к.і.н.,
доцент Боротканич Наталія Петрівна

Нормоконтролер:

Наталія Боротканич

Київ 2024

ЗМІСТ

ВСТУП	3
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ФОРМУВАННЯ ІМІДЖУ ДЕРЖАВИ В УМОВАХ ЦИФРОВОЇ ТРАНСФОРМАЦІЇ	6
1.1. Основні поняття іміджу держави та цифрової трансформації.....	6
1.2. Вплив цифрової трансформації на формування іміджу держави.....	9
1.3. Інструменти цифрового іміджбілдінгу для країн.....	13
РОЗДІЛ 2. ДОСВІД ЕСТОНІЇ У ФОРМУВАННІ ІМІДЖУ В УМОВАХ ЦИФРОВОЇ ТРАНСФОРМАЦІЇ	20
2.1. Огляд успішних практик цифрового іміджбілдінгу у Естонії.....	20
2.2. Вплив цифрової трансформації на міжнародний статус Естонії.....	24
2.3. Порівняння з іншими країнами в контексті цифрового іміджбілдінгу	31
РОЗДІЛ 3. ДОСВІД УКРАЇНИ У ФОРМУВАННІ ІМІДЖУ В УМОВАХ ЦИФРОВОЇ ТРАНСФОРМАЦІЇ	35
3.1. Аналіз стратегій та заходів української держави у цифровому іміджбілдінгу.....	35
3.2. Результати та виклики цифрової трансформації для іміджу України.....	39
3.3. Порівняння із загальними тенденціями світового іміджбілдінгу.....	47
ВИСНОВКИ	56
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	59

ВСТУП

Актуальність. У сучасному світі імідж держави відіграє ключову роль щодо її сприйняття на міжнародній арені, політичного впливу, економічних можливостей та культурного обміну. З появою новітніх технологій і поширенням Інтернету, цифрова трансформація стала важливим інструментом, який впливає на всі сфери життя суспільства, включаючи спосіб, яким держава представляє себе на міжнародній арені. В умовах цифрової трансформації країни отримують нові можливості для зміцнення свого іміджу, що є особливо актуальним для країн, які прагнуть покращити своє сприйняття у світі.

Формування міжнародного іміджу країни залежить від багатьох факторів, зокрема впливу іміджу керівництва держави, політичної еліти та засобів масової інформації. Імідж держави на міжнародній арені є одним з основних елементів формування міжнародних відносин країни. Він формується через суспільно-політичну, економічну, соціальну, демографічну та культурно-духовну ситуацію.

Україна та Естонія є цікавими прикладами у контексті цифрової трансформації та формування державного іміджу. Естонія, невелика країна з амбітними цифровими стратегіями, завдяки своїм інноваціям та прогресивним технологіям змогла створити сильний позитивний імідж як "електронної держави". З іншого боку, Україна, яка перебуває у процесі активної цифровізації, прагне використати цифрові технології для покращення свого міжнародного іміджу та подолання викликів, пов'язаних з політичними та економічними проблемами.

Цифрова економіка є одним з ключових чинників, що формують сучасний імідж держави. Розвиток цифрових технологій, підтримка інновацій та стартапів, інвестиції у наукові дослідження та розробки — усе це сприяє формуванню образу країни як технологічно розвиненої, орієнтованої на майбутнє. Такий імідж залучає іноземних інвесторів, сприяє економічному зростанню та підвищує конкурентоспроможність держави на світовому ринку.

Метою даної дипломної роботи є аналіз впливу цифрової трансформації на формування іміджу держави з урахуванням досвіду європейських країн, зокрема Естонії та України.

Завдання дослідження включають:

- Встановлення зв'язку між цифровою трансформацією та формуванням іміджу держави.
- Аналіз успішних практик цифрового іміджбілдінгу в Естонії та їх можливого використання в інших країнах.
- Оцінка впливу цифрової трансформації на міжнародний статус країн, зокрема, Естонії та України.
- Порівняння стратегій та заходів української держави у цифровому іміджбілдінгу зі світовими тенденціями.

Об'єктом дослідження є імідж держави на міжнародній арені в умовах цифрової трансформації.

Предметом дослідження є особливості формування цифрового іміджу України та Естонії на міжнародній арені.

Методи дослідження. Для вирішення окреслених завдань та досягнення мети в роботі були використані історичний та порівняльний методи, контент-аналіз, а також статистичний метод та метод прогнозування.

Практичне значення одержаних результатів. Результати дослідження можуть бути корисні, як науковий матеріал для написання наукових статей та доповідей та при підготовці до лекційних та практичних занять.

Апробація. Апробація результатів роботи полягає в тому, що основні положення, ідеї та результати дослідження представлено та обговорено на наступних-практичних конференціях, у тому числі всеукраїнських:

1. Всеукраїнська конференція з міжнародною участю «Дипломатія в міжнародних відносинах: ретроспекція і сучасність» (м. Київ, НАУ, 29 лютого 2024 року). Доповідь на тему: «Діджиталізація як фактор трансформації міжнародного іміджу України».

2. XXIV Міжнародна науково-практична конференція здобувачів вищої освіти і молодих учених «ПОЛІТ. Сучасні проблеми науки» (м. Київ, НАУ, 2-5 квітня 2024 року). Доповідь на тему: «Дослідження ІТ-іміджу України в світі».

Структура роботи обумовлена обраною темою, і складається зі вступу, трьох розділів, висновків та списку використаних джерел.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ФОРМУВАННЯ ІМІДЖУ ДЕРЖАВИ В УМОВАХ ЦИФРОВОЇ ТРАНСФОРМАЦІЇ

1.1. Основні поняття іміджу держави та цифрової трансформації

Термін "імідж" зазвичай походить від англійського терміна "image", який перекладається як "образ". Імідж можна визначити як:

- свідомо створений образ (особистості, явища або об'єкта), що має на меті викликати емоційно-психологічний вплив для просування чи реклами;
- промоційний або репрезентативний образ, зазвичай пов'язаний з публічними фігурами, формований для громадськості;
- унікальний образ або аура, створена засобами масової комунікації, соціальною групою, або власними зусиллями індивіда для залучення уваги [7, с. 98].

У сучасному світі, включаючи Україну, широко застосовуються методики створення іміджу для політичних особистостей, установ державної влади та місцевого самоврядування з метою досягнення стратегічних та тактичних задач.

Державні органи представляють собою систему, імідж якої може бути визначений як громадська думка про організацію, сформована через безпосередній контакт або через медіа. Це відображення організації в очах громадськості.

Політика, пов'язана з владою і її використанням, тісно переплітається з іміджем системи влади. Політичний імідж відіграє ключову роль, впливаючи на громадську думку і формуючи політичний ландшафт. Основні установи, такі як президентська адміністрація, парламент, уряд, судова система, політичні партії та місцеве самоврядування, є головними гравцями у формуванні політичного іміджу. Їхні дії, політичні програми та відповідність суспільним очікуванням безпосередньо впливають на їхній власний імідж, а також на імідж держави в цілому.

Взагалі, імідж є умисно сконструйованим образом, хоча він може формуватися і органічно. Процес створення іміджу полягає у виробленні певного образу в свідомості цільової аудиторії, що включає формування певного сприйняття та залучення уваги до об'єкта на основі цього сприйняття. Політичний імідж розробляється на декількох рівнях, включаючи створення необхідного образу та сприйняття у цільовій аудиторії, що сприяє позитивному або, у деяких випадках, негативному враженню про політичний об'єкт [4, с. 17].

Розробка бренду та іміджу України на міжнародній арені відіграє стратегічно важливу роль у глобальному позиціонуванні країни, особливо у контексті інформаційної ери, інформаційної безпеки, а також в умовах інформаційних конфліктів і гібридних загроз. Важливість цього аспекту зростає на фоні інформаційних атак та дезінформаційних кампаній, зокрема з боку країн-сусідів, впливаючи на економічну стабільність, туристичний і інвестиційний потенціал України.

Сучасні глобалізаційні та модернізаційні тенденції сприяли революції в інформаційній сфері, зміцненню ролі цифрових технологій у політиці та формуванні концепції електронного урядування. Ці зміни стають фундаментом для демократизації суспільства, включаючи Україну та країни ЄС. У сучасному постіндустріальному суспільстві інформаційне домінування перетворюється на ключовий інструмент геополітичного впливу, де володіння інформаційним простором визначає глобальну політичну динаміку.

Інформаційні технології мають потенціал стати визначальним фактором у краєзнавстві України, впливаючи як на внутрішнє сприйняття держави, так і на її міжнародний імідж. Символічне значення іміджу країни впливає на її міжнародні відносини, відіграє роль у попередженні та вирішенні конфліктів, формуючи водночас національну ідентичність і культурну спадщину.

Таким чином, актуальність досліджень щодо іміджу України підкреслюється постійними цифровими трансформаціями, які визначають геополітичне становище та міжнародний авторитет держави. Розробка іміджу виступає як механізм трансляції національних особливостей, сприяючи зростанню

туристичного та інвестиційного потенціалу. Важливість цифрових інновацій особливо виділяється в умовах глобальних викликів, де інформаційне лідерство визначає стратегічні переваги країни [9, с. 80].

В межах наукової дискусії вивчення "іміджу" та "бренду" держави аналізується в роботах численних вчених, що розглядають вплив інформаційно-комунікаційних технологій на суспільні процеси. Однак, у сфері цифрових трансформацій і формування іміджу держави існує потреба в більш детальному аналізі, з огляду на нинішні глобальні трансформації і виклики.

Імідж держави формується з різноманітних раціональних і ірраціональних елементів: уявлень, образів, стереотипів, метафор та символів, які відображають сприйняття країни, її унікальність у свідомості як громадян, так і міжнародної спільноти. Він є віддзеркаленням репутації та авторитету держави, визначаючи її значення та роль у глобальному контексті. Внутрішнє та зовнішнє позитивне сприйняття країни критично важливе для успішного впровадження реформ, втілення політичних, соціальних, та економічних змін, залучення інвестицій, формування альянсів, захисту національних інтересів та досягнення зовнішньополітичних амбіцій.

За оцінкою Т. Нагорняк, української дослідниці, бренд країни — це комплексна концепція, що включає не лише назву чи логотип, але й широкий спектр асоціацій та ідентифікацій, що формують її сприйняття. Міцний бренд служить як щит від інформаційних атак і є ключем до розвитку національного символічного капіталу.

Стратегія розвитку позитивного іміджу України має базуватися на гармонійній взаємодії громад, бізнесу та уряду, спрямованій на демократизацію, децентралізацію, економічний розвиток, зовнішню політику та євроінтеграцію, а також впровадження цифровізації в управління державою.

Внутрішнє та зовнішнє сприйняття іміджу держави сприяє розвитку патріотизму, відповідальності, та є запобіжником проти інформаційних загроз, сприяючи згуртованості громадян у відповідь на зовнішні виклики, зокрема агресію Росії. Ключовим стало інформаційне протистояння, де Україна

бореться за свій імідж проти неправдивих наративів, посилюючи свою підтримку на міжнародному рівні.

Війна, яку розв'язала Росія, активізувала Україну в інформаційному просторі, де країна виступає як символ незламності та боротьби за свободу, використовуючи інформаційні технології для ефективного діалогу зі світовою спільнотою. Україна набула образу сильного геополітичного актора, що сприяло зростанню її позитивного іміджу та розуміння світовою спільнотою її ролі та місця у сучасному світовому порядку [3, с. 122].

1.2. Вплив цифрової трансформації на формування іміджу держави

У сучасному світі цифрова трансформація виступає не просто як тренд чи перехідний етап розвитку суспільства, а як фундаментальний процес, що кардинально змінює усі аспекти життя держави, включно з її іміджем на міжнародній арені. Цей процес охоплює широкий спектр змін — від переходу до електронного урядування до використання інноваційних технологій для покращення якості життя громадян і зміцнення демократичних інститутів. У цьому есе ми розглянемо, як саме цифрова трансформація впливає на формування іміджу держави, які виклики та можливості це несе.

Цифрова трансформація дозволяє державі реалізувати потенціал у галузях, які безпосередньо впливають на її імідж. Електронне урядування, електронні громадські послуги, цифрова демократія — всі ці аспекти сприяють створенню образу прогресивної, відкритої та прозорої держави. Завдяки цифровізації процеси стають більш ефективними, скорочуються бюрократичні бар'єри, знижується рівень корупції, що позитивно позначається на інвестиційному кліматі та економічному розвитку, а отже — і на міжнародному іміджі країни [1, с. 63].

Цифровізація також відкриває нові можливості для комунікації між державою та громадянами, зміцнюючи довіру та підтримку з боку населення. Це особливо важливо у контексті глобалізації та інформаційної відкритості, коли збереження позитивного іміджу держави вимагає не лише внутрішньої, а й

зовнішньої політики прозорості та відкритості. Цифрові інструменти, такі як веб-портали, мобільні додатки та соціальні медіа, дозволяють державі оперативно та ефективно інформувати громадян та міжнародну спільноту про свої ініціативи, досягнення та плани.

Цифрова економіка є одним з ключових чинників, що формують сучасний імідж держави. Розвиток цифрових технологій, підтримка інновацій та стартапів, інвестиції у наукові дослідження та розробки — усе це сприяє формуванню образу країни як технологічно розвиненої, орієнтованої на майбутнє. Такий імідж залучає іноземних інвесторів, сприяє економічному зростанню та підвищує конкурентоспроможність держави на світовому ринку.

Проте, разом з безліччю можливостей, цифрова трансформація несе і певні виклики. Зокрема, існує ризик посилення цифрового розриву, коли частина населення не має доступу до цифрових послуг або навичок для їх використання. Також важливим є питання кібербезпеки: збільшення кількості цифрових послуг збільшує і потенційні загрози для інформаційної безпеки держави.

Цифрова трансформація України, особливо через запровадження додатку "Дія", стала одним з найяскравіших прикладів того, як технології можуть позитивно впливати на імідж держави, як на внутрішньому, так і на міжнародному рівнях [22].

Додаток "Дія" – це унікальна цифрова платформа, яка виступає в ролі "держави в смартфоні", дозволяючи громадянам користуватися різноманітними державними послугами онлайн. Ця ініціатива позиціонує Україну як одну з лідерів цифрової демократії в Європі, підкреслюючи її прагнення до інновацій та технологічного розвитку.

Ковід-сертифікати в "Дії" стали незамінним інструментом під час пандемії, дозволяючи громадянам легко демонструвати свій вакцинаційний статус або результати тестів на COVID-19. Це не тільки сприяло ефективному моніторингу та контролю за поширенням вірусу, але й показало високий рівень цифровізації країни, здатної швидко реагувати на глобальні виклики.

Електронні паспорти та ID-картки в "Дії" – це ще один крок до безпаперової бюрократії, дозволяючи громадянам використовувати цифрові версії своїх документів замість фізичних. Це не тільки зручно, але й безпечно, а також сприяє зменшенню корупції та підвищенню прозорості у взаємодіях з державними структурами.

Студентські квитки та водійські посвідчення в "Дії" підкреслюють орієнтацію України на молодь та сучасність. Цифровізація цих документів робить їхнє використання більш гнучким і сучасним, надаючи студентам та водіям можливість мати завжди при собі необхідні документи у цифровому форматі.

Цифрова трансформація в Україні має значний вплив на формування позитивного іміджу країни, втілюючи сучасність, інноваційність та орієнтованість на громадянина. Два яскраві приклади цього процесу – це розробка додатку "Healthy" для медичних послуг та реформування Центрів надання адміністративних послуг (ЦНАПів) з впровадженням електронних черг [13].

Додаток "Healthy" є частиною ширшої ініціативи у сфері охорони здоров'я, спрямованої на забезпечення зручного та ефективного доступу громадян до медичних послуг. Цей додаток дозволяє користувачам легко записатися на прийом до лікаря, переглядати свою медичну історію та отримувати рекомендації щодо лікування. Впровадження таких цифрових рішень підвищує якість медичного обслуговування, робить його більш доступним і зручним, що важливо для підвищення загального рівня здоров'я населення та позитивного сприйняття державних ініціатив.

Центри надання адміністративних послуг (ЦНАПи) пройшли значне реформування, одним з аспектів якого стало впровадження електронних черг. Це дозволило зробити процес отримання адміністративних послуг більш ефективним та клієнтоорієнтованим. Громадяни можуть зручно записатися на прийом в ЦНАП за допомогою Інтернету, що зменшує час очікування та оптимізує роботу центрів. Така цифровізація сприяє зменшенню бюрократії,

підвищенню прозорості державного управління і створенню позитивного іміджу України як держави, що активно розвиває цифрові сервіси та покращує якість надання державних послуг [21].

Ці приклади демонструють, як Україна використовує цифрову трансформацію для створення позитивного іміджу країни, який відображає її інноваційний підхід, відкритість до змін та бажання бути на передовій цифрового прогресу. Це не тільки покращує якість життя громадян, але й зміцнює позиції України на міжнародній арені як країни, яка активно впроваджує цифрові інновації та технології.

Естонія є однією з провідних країн світу у сфері цифрової трансформації, що значно вплинуло на формування її позитивного іміджу на міжнародному рівні. Вона відома своїм інноваційним підходом до впровадження цифрових технологій у всіх сферах суспільного життя, що перетворило її на одну з найбільш цифрово розвинутих країн світу. Ось декілька ключових аспектів, які ілюструють цей вплив:

Естонія була однією з перших країн у світі, що впровадила систему е-урядування, яка дозволяє громадянам вирішувати більшість урядових справ онлайн. Від подання податкових декларацій до реєстрації нерухомості – все це можливо зробити через Інтернет. Ця ініціатива підкреслила імідж Естонії як піонера в цифровізації урядових послуг, підвищуючи ефективність та прозорість державного управління [15].

Програма e-Residency, запущена Естонією, дозволяє громадянам інших країн отримати цифрове громадянство та вести бізнес естонської юрисдикції онлайн, не виїжджаючи зі своєї країни. Ця унікальна програма привернула увагу підприємців з усього світу та виступила як потужний інструмент міжнародного брендування, позиціонуючи Естонію як глобальний центр цифрової інновації.

Естонія також відома своєю інноваційною системою освіти, особливо в частині інтеграції цифрових технологій у навчальний процес. Цифрова грамотність є ключовим компонентом шкільної програми, що забезпечує

високий рівень цифрової компетентності серед молоді. Це не тільки покращує якість освіти, але й сприяє розвитку інноваційної економіки [14].

Естонія є будинком для численних стартапів і інноваційних технологічних компаній, частково завдяки сприятливому цифровому клімату та урядовій підтримці інновацій. Це створило імідж країни як "стартап-нації" та центру технологічних інновацій, що приваблює інвестиції та таланти з усього світу.

Цифрова трансформація Естонії мала глибокий вплив на формування її міжнародного іміджу. Інноваційні цифрові ініціативи, ефективне впровадження е-урядування, глобальна програма e-Residency, передовий підхід до освіти та прогресивна цифрова економіка виступають як ключові елементи, що визначають Естонію як одну з найбільш інноваційних та цифрово розвинутих країн у світі [17].

Цифрова трансформація має вирішальне значення для формування сучасного іміджу держави. Вона відкриває нові горизонти для розвитку, сприяє зміцненню демократії, підвищує прозорість та ефективність урядування. Однак успіх цього процесу вимагає комплексного підходу, що включає розвиток інфраструктури, підвищення кібербезпеки, залучення громадян до активної участі у цифровому суспільстві та постійне оновлення цифрових компетенцій населення. У такий спосіб, цифрова трансформація може стати потужним інструментом у руках держави для підвищення її іміджу, як на національному, так і на міжнародному рівнях.

1.3. Інструменти цифрового іміджбілдінгу для країн

У сучасному світі, де цифровізація проникає у всі сфери життя, формування іміджу країни неможливе без використання інструментів цифрового іміджбілдінгу. Цифровий іміджбілдінг включає в себе стратегії та методи, що дозволяють країні позиціонувати себе на міжнародному рівні, підкреслюючи свої унікальні особливості, досягнення та цінності за допомогою

цифрових технологій. Розглянемо детальніше ключові інструменти та їхній вплив на формування цифрового іміджу країни.

Е-урядування виступає одним з найважливіших інструментів цифрового іміджбілдінгу. Воно демонструє відкритість держави до інновацій, її здатність впроваджувати новітні технології для підвищення ефективності та прозорості управління. Е-урядування сприяє зменшенню бюрократії, підвищенню якості надання адміністративних послуг, а також забезпечує високий рівень взаємодії між державою та громадянами. Розглянемо кілька країн, які є світовими лідерами у сфері електронного урядування [27].

Естонія вважається світовим лідером у сфері електронного урядування. Країна впровадила цілу низку інноваційних рішень, таких як i-Voting (інтернет-голосування), e-Residency (електронне резидентство), та X-Road (система обміну даними між урядовими агенціями). Естонська модель електронного урядування дозволяє громадянам здійснювати практично всі юридичні трансакції онлайн, включаючи подання податкових декларацій, реєстрацію бізнесу та навіть голосування на виборах.

Сінгапур є однією з найбільш передових країн у впровадженні електронного урядування. Його ініціативи Smart Nation та e-Gov2020 спрямовані на створення інтелектуальної нації, де технології використовуються для підвищення якості життя громадян та ефективності урядових послуг. Сінгапур використовує штучний інтелект та великі дані для покращення державного управління та надання персоналізованих послуг громадянам.

Південна Корея має одну з найбільш розвинутих систем електронного урядування у світі. Країна активно впроваджує цифрові технології в усі сфери державного управління, включаючи електронні вибори, онлайн-освіту та електронні медичні записи. Південна Корея також активно використовує мобільні технології для надання урядових послуг, забезпечуючи громадянам швидкий та зручний доступ до необхідної інформації та послуг.

Данія постійно знаходиться в топі індексів електронного урядування завдяки своєму підходу, орієнтованому на користувача, та високому рівню

цифрової участі громадян. Країна зосереджена на створенні зручних, безпечних та ефективних онлайн-сервісів, які забезпечують громадянам легкий доступ до урядових послуг. Данія також відома своїми ініціативами у сфері цифрової освіти та підвищення цифрової грамотності населення.

Цифрова дипломатія використовує інтернет-платформи, соціальні медіа та інші цифрові канали для здійснення міжнародних комунікацій та дипломатичних ініціатив. Вона дозволяє країнам швидко реагувати на глобальні виклики, вести діалог із міжнародною спільнотою та ефективно просувати національні інтереси на світовій арені. Давайте розглянемо, як деякі країни інтегрують цифрову дипломатію у свою зовнішньополітичну стратегію[2, с. 75].

Сполучені Штати були одними з перших, хто активно впровадив цифрову дипломатію у свою зовнішньополітичну діяльність. Використання Twitter, Facebook, та інших соціальних мереж державними департаментами та посадовими особами стало нормою для ведення дипломатичного діалогу, роз'яснення зовнішньополітичних позицій та надання відповідей на міжнародні кризи в режимі реального часу. Цифрові ініціативи, як-от віртуальні посольства, додатково зміцнюють цей напрям.

Естонія вважається лідером у сфері цифровізації урядування та дипломатії. Завдяки своїм передовим цифровим рішенням, країна розвинула ефективні стратегії для підтримки міжнародних відносин і співпраці онлайн. Естонія активно використовує цифрові платформи для підтримки дипломатичного спілкування, розширення міжнародного співробітництва та навіть організації міжнародних конференцій у віртуальному форматі.

Швеція зарекомендувала себе як країна, що активно використовує цифрову дипломатію для просування своїх цінностей та інтересів на міжнародній арені. Шведське Міністерство закордонних справ ефективно використовує соціальні медіа для залучення громадськості, освітніх кампаній та демонстрації своєї відданості таким питанням, як права людини, сталий розвиток та гендерна рівність.

Індія впровадила цифрову дипломатію як ключовий інструмент для розширення своєї геополітичної присутності та поглиблення двосторонніх відносин. Завдяки активному використанню соціальних мереж, таких як Twitter та Facebook, Індія змогла ефективно взаємодіяти з міжнародною аудиторією, зокрема у контексті просування своїх культурних та економічних інтересів.

Розвиток цифрової культури, включаючи віртуальні музеї, онлайн-екскурсії та цифрові арт-платформи, дозволяє країні демонструвати свою культурну спадщину і сучасне мистецтво широкій міжнародній аудиторії. Також цифровізація туристичного сектору, включаючи онлайн-бронювання, віртуальні тури та мобільні додатки для туристів, значно покращує туристичний досвід і приваблює більше відвідувачів. Давайте розглянемо кілька країн, які вирізняються у сфері розвитку цифрової культури [8, с. 38].

Естонія, відома своїми інноваційними підходами в технологіях, також зробила значний внесок у розвиток цифрової культури. Країна створила віртуальні музеї та архіви, що дозволяють користувачам з усього світу відвідувати виставки та ознайомлюватися з культурною спадщиною Естонії онлайн. Це не тільки забезпечує глобальний доступ до естонської культури, але й сприяє збереженню історичних та художніх цінностей у цифровому форматі [4, с. 74].

Японія є взірцем у поєднанні традиційної культури з сучасними технологіями. Вона активно використовує цифрові технології для просування своєї культури, створюючи віртуальні виставки та інтерактивні онлайн-екскурсії по історичних місцях. Цифрові арт-платформи та анімація також є значною частиною японської цифрової культури, приваблюючи мільйони прихильників з усього світу.

Франція, з її багатою культурною спадщиною, активно використовує цифрові технології для її збереження та популяризації. Лувр, один із найвідоміших музеїв світу, пропонує віртуальні тури, дозволяючи людям з усього світу досліджувати його колекції. Цифровізація дозволяє Франції

зберегти своє мистецтво та історію для майбутніх поколінь, одночасно роблячи їх доступними для глобальної аудиторії.

Велика Британія використовує цифрові інструменти для збереження та демонстрації своєї культурної спадщини. Британська бібліотека та інші культурні інституції інвестують у цифрові архіви, що забезпечують онлайн-доступ до широкого спектру матеріалів. Цифрове мистецтво та медіа також активно розвиваються, забезпечуючи інноваційні підходи до культурного вираження та обміну.

Розвиток цифрової економіки, зокрема підтримка стартапів, інноваційних технологічних парків та інвестицій у високотехнологічні галузі, сприяє створенню іміджу країни як центру технологічного розвитку та інновацій. Це привертає увагу міжнародних інвесторів, партнерів та талантів. Розглянемо, як різні країни, включаючи Україну, розвивають свою цифрову економіку та які переваги це приносить [5, с. 63].

Сінгапур визнаний світовим лідером у сфері цифрової економіки, завдяки своїй високорозвиненій ІТ-інфраструктурі, інноваційному підходу до управління та активній підтримці технологічних стартапів. Уряд Сінгапуру активно інвестує у розвиток цифрових технологій, що сприяє трансформації традиційних секторів економіки та стимулює зростання нових галузей, таких як фінтех, біотехнології та електронна комерція.

Естонія славиться своїм прогресивним підходом до розвитку цифрової економіки, зокрема, через широке впровадження електронного урядування та цифрових послуг. Естонський успіх заснований на масштабній цифровій освіті, високому рівні інтернет-покриття та активній підтримці інноваційних стартапів. Це створило сприятливе середовище для розвитку ІТ-сектору та приваблення іноземних інвестицій.

Україна, з її багатою інтелектуальною спадщиною та талановитими ІТ-фахівцями, активно розвиває свою цифрову економіку. Значні успіхи українських стартапів на міжнародній арені, таких як Grammarly та GitLab, свідчать про високий потенціал країни в галузі інновацій та технологій. Уряд

України вживає заходів для підтримки цифровізації, зокрема через ініціативи з розвитку широкопasmового інтернету, електронного урядування та захисту кібербезпеки, що сприяє прогресу цифрової економіки та залученню інвестицій [9, с. 48].

Південна Корея має одну з найбільш динамічних цифрових економік у світі, з високорозвиненою інфраструктурою та сильним фокусом на інновації. Країна є домом для таких технологічних гігантів, як Samsung та LG, і активно підтримує дослідження та розробки в галузі ШІ, машинного навчання, біотехнологій та інших передових технологій. Уряд Південної Кореї впроваджує різноманітні програми для підтримки стартапів та інноваційних проектів, прагнучи зміцнити своє лідерство в цифровій економіці.

Інвестиції у цифрову освіту, створення онлайн-платформ для навчання та розвитку навичок, відкриті онлайн-курси від провідних університетів країни — усе це формує імідж держави як освітнього хабу, здатного забезпечувати якісну та доступну освіту [18].

Сінгапур визнаний світовим лідером у сфері освітніх інновацій. З його національною стратегією "Smart Nation", країна інтенсивно інвестує у цифрові технології в освіті, включаючи програмування, робототехніку та штучний інтелект. Сінгапурські школи оснащені передовими технологіями, а вчителі отримують підтримку для інтеграції ІКТ у навчальний процес. Це підготує студентів до успішної кар'єри у високотехнологічному світі та забезпечує національну конкурентоспроможність.

Фінляндія давно відома своєю передовою освітньою системою і не є винятком, коли мова заходить про цифрову освіту. Країна інтегрувала цифрові навички в усі аспекти своєї освітньої програми, від початкової школи до університетського рівня. Фінляндія зосереджена на розвитку критичного мислення, творчості та вміння вирішувати проблеми через технологічну освіту, готуючи студентів до майбутніх викликів [20].

Південна Корея, відома своїм швидким прийняттям технологій, робить значні інвестиції у цифрову освіту. Урядові ініціативи спрямовані на

забезпечення широкого доступу до високошвидкісного інтернету в школах і на розробку цифрових навчальних ресурсів. Це створює умови, в яких учні можуть ефективно використовувати технології для навчання і розвитку необхідних навичок.

Естонія, країна, відома своїми цифровими інноваціями, вважає цифрову освіту пріоритетом. Естонські школи активно використовують електронні навчальні платформи та ресурси, а програмування включено до шкільної програми з початкових класів. Це гарантує, що учні з раннього віку розвивають цифрові навички, необхідні для успіху в сучасному цифровому світі [25].

Інструменти цифрового іміджблдингу відіграють ключову роль у формуванні сучасного образу країни на міжнародному рівні. Вони дозволяють демонструвати інноваційний потенціал, культурну унікальність, економічну привабливість та відкритість до глобального співробітництва. Ефективне використання цих інструментів може значно покращити імідж країни, залучити інвестиції, туристів, міжнародних студентів та партнерів, а також сприяти більшій інтеграції у світове співтовариство.

РОЗДІЛ 2

ДОСВІД ЕСТОНІЇ У ФОРМУВАННІ ІМІДЖУ В УМОВАХ ЦИФРОВОЇ ТРАНСФОРМАЦІЇ

2.1. Огляд успішних практик цифрового іміджблдингу у Естонії

Естонія, мала країна на сході Європи, стала світовим лідером у сфері цифрових інновацій та електронного урядування. Вона розробила унікальну стратегію цифрового іміджблдингу, яка принесла їй міжнародне визнання як "цифрового тигра".

Естонія інвестувала значні ресурси в розвиток ІТ-інфраструктури та високошвидкісного інтернету, що лягло в основу її цифрової трансформації. Центральним елементом її цифрового іміджу стала платформа e-Estonia, яка об'єднує понад 99% урядових послуг, доступних онлайн 24/7. Важливим досягненням стало введення цифрового ID, що дозволяє громадянам виконувати практично будь-які юридичні та фінансові операції в електронному вигляді [15, с. 73].

Естонія є світовим лідером у сфері е-урядування. Її успіх заснований на прозорості, ефективності та доступності урядових послуг для всіх громадян. Один з проривних проєктів - система e-Residency, яка дозволяє нерезидентам отримати цифровий ідентифікатор естонського резидента та вести бізнес в ЄС, не виїжджаючи зі своєї країни. Така ініціатива сприяла глобальній інтеграції та привернула увагу міжнародних інвесторів.

Від самого початку незалежності, Естонія взяла курс на економічне відродження, ставши першою серед пострадянських республік, яка вийшла на шлях економічного зростання в 1994 році, здійснивши грошову реформу та приватизацію. Електронна Естонія, як державний проєкт, була визначена як пріоритет у подоланні паперової бюрократії, забезпечуючи громадянам легкий доступ до урядових послуг [39, с. 124].

Початковим кроком у впровадженні електронного управління стало створення Національного комітету з комп'ютеризації освіти у 1996 році, з

метою інтеграції ІТ в освітній процес. Національна програма "Стрибок тигра" була спрямована на підвищення рівня комп'ютерної грамотності та розвитку мережевої інфраструктури, з особливим фокусом на освітню систему.

Протягом років своєї незалежності, Естонія втілила у життя ефективну модель електронного державного управління. Завдяки продуманій стратегії, населення не лише позитивно сприйняло інновації, запропоновані урядом, але й активно засвоювало сучасні технології комунікації та інформації. Ключовим моментом у цьому процесі стало впровадження державної програми "Стрибок тигра" у 1996 році, яка спрямована на комп'ютеризацію, розповсюдження доступу до інтернету та масове навчання основам роботи з комп'ютером, включаючи особливу увагу до освіти вчителів та учнів. Це зумовлено усвідомленням, що прогрес у демократизації суспільства нерозривно пов'язаний з використанням досягнень інформаційної доби, тому Естонія поставила собі за мету підготовку висококваліфікованих ІТ-фахівців як одне з основних завдань національного розвитку.

Введення системи електронного документообігу в парламенті з 2000 року символізувало перехід від паперового документообігу до електронного, забезпечивши посадовцям доступ до необхідних даних онлайн.

Економічні реформи, зокрема запуск автоматизованих банківських систем, стимулювали населення до освоєння ІТ для управління фінансами з дому, що стало важливим кроком до переходу державних послуг в онлайн.

У 2000 році в Естонії було ухвалено законодавство, що регулює реєстрацію населення, а в кінці 2002 року була заснована Академія е-урядування, спрямована на освіту та консультації з використання ІКТ для підвищення управлінської ефективності та демократизації. Того ж року був прийнятий закон про електронні вибори. У 2003 році було створено портал RIA для координації розробки національної інформаційної системи, а з 2004 року запрацював портал eesti.ee, який зібрав широкий перелік електронних послуг [28, с. 90].

Система X-Road, запущена в грудні 2001 року, є ключовим елементом взаємодії між урядовими базами даних, дозволяючи використовувати інформацію з різних джерел одночасно. Одним із основних пріоритетів управління в Естонії є врахування загальнолюдських цінностей, з акцентом на забезпечення рівного доступу громадян до інформації та послуг, з метою створення умов для надання послуг адміністрації 24/7 [30].

Стратегія "Інформаційна політика 2007-2013" була прийнята в 2006 році, забезпечуючи подальший розвиток і координацію інформаційної політики. Відзначено також прийняття законів, що захищають персональні дані, та ініціативи, спрямовані на розвиток ІТ-інфраструктури та безпеки.

Естонія приділяє особливу увагу електронній безпеці, регулюючи електронні послуги через відповідне законодавство, яке надає цифровому підпису той же юридичний статус, що й традиційному підпису. Захист даних та приватності громадян є пріоритетом, з чітким контролем доступу до персональної інформації.

Як лідер у сфері електронного урядування, Естонія розробила комплексну систему баз даних, що взаємопов'язані у єдину мережу. За даними доповіді ООН "E-Government Survey 2014: E-Government for the People", Естонія досягла високого рівня розвитку електронного урядування з індексом 0,8180, що дозволило країні посісти 15-те місце серед членів Європейського Союзу за цим показником. Порівняно з 2012 роком, Естонія піднялася на п'ять позицій, свідчачи про швидке темпи розвитку в даній сфері [33, с. 48].

Серед стандартних послуг для громадян Естонії є електронні податки, здоров'я, банківські послуги, освіта та вибори, що демонструє високий рівень впровадження електронного урядування у країні. Більшість населення вже не уявляє повернення до традиційних методів ведення державних справ, цінуючи час та зручність, які надає доступ до державних послуг через інтернет.

Маленькі розміри території Естонії сприяли швидкому розвитку інформаційних технологій та охопленню всієї країни високошвидкісним

інтернетом. Президент Естонії Тоомас Хендрік Ільвес підкреслював, що Естонія - це місце, де можна знайти інтернет у найвіддаленіших куточках лісу, демонструючи високий рівень телекомунікаційної розвиненості країни.

Електронне управління в Естонії стає все більш інтегрованим у повсякденне життя громадян, супроводжуючись неперервним розширенням переліку доступних онлайн послуг. Особливий акцент робиться на розробці мобільних додатків, що не лише сприяє подальшому прогресу країни, але й утримує її в авангарді міжнародних рейтингів з різних аспектів електронної влади.

Розвиток електронного урядування в Естонії підтримується через цілу систему органів влади та спеціалізованих агентств, включаючи Парламент, Міністерство економіки, Центр інформатики, що забезпечують реалізацію та координацію національної інформаційної політики. Аудиторська палата оцінює ефективність та результативність впровадження інформаційних ініціатив, а Інспекція з захисту інформації забезпечує дотримання законності обробки даних [1, с. 323].

Завданнями розвитку е-урядування на регіональному та локальному рівнях опікуються інституції такі як Міністерство внутрішніх справ та Асоціація міст Естонії. Міністерство внутрішніх справ бере на себе проектування інформаційних систем для муніципалітетів, складання планів дій та нагляд за їх виконанням.

Естонія також розробила інтернет-портал "Сьогодні вирішую я" (Täna otsustan mina), який служить майданчиком для активної взаємодії між громадянами та владою. На цьому порталі кожен може висловити свої ідеї щодо законопроектів або голосувати за пропозиції інших. Успішні пропозиції, які знайшли підтримку серед користувачів інтернету, можуть бути направлені прем'єр-міністром на розгляд відповідних міністерств.

В Естонії багато інноваційних проектів вже реалізовано, проте неперервний розвиток інформаційного суспільства вимагає постійного

оновлення та розвитку. Зокрема, триває розробка електронної системи охорони здоров'я та оновлення існуючих інформаційних систем.

Естонія також акцентує увагу на освіті, зокрема на розвитку цифрових навичок серед молоді. Програмування та інформаційні технології є обов'язковими предметами починаючи з початкової школи. Такий підхід не тільки підготував освічену та висококваліфіковану робочу силу, але й сприяв розвитку інноваційного та підприємницького духу серед населення.

Естонія активно просуває свій цифровий імідж на міжнародному рівні, участь у глобальних ініціативах та співпраця з іншими країнами у сфері цифровізації. Вона є прикладом для багатьох країн, що розробляють власні стратегії цифрової трансформації.

Незважаючи на значні успіхи, перед Естонією стоять нові виклики, зокрема забезпечення кібербезпеки та захисту даних у світлі зростаючих кібератак. Крім того, Естонія прагне збалансувати інновації зі сталим розвитком, впроваджуючи зелені технології в свої цифрові ініціативи.

Естонія продемонструвала, як стратегічний підхід до цифровізації може трансформувати країну та покращити якість життя її громадян. Її досвід є цінним прикладом для світової спільноти, особливо для країн, які прагнуть реалізувати власні цифрові стратегії. Через свої інноваційні практики та активну участь у міжнародній спільноті, Естонія посідає провідні позиції у світовому рейтингу цифрового розвитку та є справжнім цифровим лідером [15, с. 93].

2.2. Вплив цифрової трансформації на міжнародний статус Естонії

Цифрова трансформація Естонії, що розпочалася з початком нового тисячоліття, стала не лише внутрішньою революцією в управлінні та обслуговуванні громадян, але й значно вплинула на міжнародний імідж країни. Перетворившись на одну з найбільш цифровізованих країн світу, Естонія демонструє, як маленька держава може ефективно використовувати ІТ-

технології для підвищення якості життя своїх громадян та зміцнення власного міжнародного статусу.

Цифрова трансформація Естонії почалася з запровадження програми "Тигрячий стрибок" у 1996 році, яка спрямована на розвиток ІТ-освіти та інфраструктури. З того часу країна впровадила електронне голосування, е-резидентство, е-охорону здоров'я та е-освіту, встановивши себе як світового лідера у сфері е-урядування.

Програма "Тигрячий стрибок" (ест. Tiigrihüpe) є ключовою державною ініціативою Естонії, спрямованою на модернізацію комп'ютерних та інформаційних технологій, з особливою увагою до удосконалення сфери освіти. Заснована в 1996 році за ініціативи Тоомаса Гендріка Ілвеса, майбутнього президента Естонії та Яака Авіксоо, що пізніше став міністром освіти, програма отримала офіційний старт від тодішнього президента Ленарта Мері 21 лютого того ж року. З 1997 року проєкт "Тигрячий стрибок" почав фінансуватися з державного бюджету [32, с. 277].

Цей проєкт став основою для забезпечення доступу до Інтернету всіх естонських шкіл, що дозволило відмовитися від застарілої технології UUCP та оновити комп'ютерні класи за стандартами IBM PC. Це стало значним кроком у подоланні технологічного відставання, викликаного роками радянської окупації, коли школи все ще користувалися 8-бітними комп'ютерами з операційною системою CP/M до початку 1990-х.

У відповідь на масовану кібератаку 2007 року, яка, за даними джерел, була здійснена російськими урядовими структурами, Естонія ввела в свою військову доктрину концепцію кібербезпеки. Успіхи у цій сфері призвели до створення в Таллінні Центру кібероборони НАТО (NATO Cooperative Cyber Defence Centre of Excellence), іноді називаного "Тигрячий захист" (ест. Tiigrikaitse) по аналогії з "Тигрячим стрибком", підкреслюючи стратегічне значення цієї ініціативи для національної безпеки [34, с. 84].

Цифрова інноваційність Естонії привернула увагу міжнародних інвесторів, сприяючи зростанню інвестицій у країні. Програма е-резидентства, яка дозволяє нерезидентам вести бізнес онлайн, залучила тисячі підприємців з усього світу, створюючи нові робочі місця та сприяючи економічному зростанню.

Естонія стала піонером на глобальній арені, запровадивши унікальний сервіс е-резидентства, що залучив увагу світової спільноти. У цьому огляді ми детально розглянемо, що собою представляє естонське е-резидентство, як можна ним скористатися та які вигоди воно пропонує користувачам.

Естонське е-резидентство є інноваційною програмою, розробленою урядом країни, яка надає іноземцям можливість доступу до електронних послуг, зокрема у сфері бізнесу. Щоб скористатися цією можливістю, заявникам необхідно отримати digi-ID e-resident — цифровий ідентифікатор, який забезпечує доступ до відповідних сервісів через інтернет. Е-резидентство відкриває широкі перспективи для ведення бізнесу за кордоном, зокрема завдяки спрощенню процедур електронної ідентифікації, підписання документів, ведення онлайн-банківських операцій тощо [40, с. 54].

Переваги Е-Резидентства

Ця програма є особливо привабливою для підприємців завдяки низці важливих переваг:

- Легкий доступ до електронних сервісів із інтуїтивно зрозумілим інтерфейсом;
- Можливість заснування та керування бізнесом за кордоном без необхідності фізичної присутності;
- Простота управління міжнародним бізнесом завдяки цифровим технологіям;
- Доступ до електронних банківських послуг, що полегшує фінансові транзакції;

- Висока репутація Естонії як надійної країни для ведення бізнесу, що сприяє залученню нових клієнтів та підвищує інвестиційну привабливість;
- Оптимальні податкові умови [40, с. 137].

Отримання статусу е-резидента передбачає кілька кроків, включаючи дистанційне подання заявки через інтернет з необхідними документами та оплати державного збору. Важливо відповідально підійти до заповнення анкети, оскільки від цього залежить рішення щодо надання статусу е-резидента.

Незважаючи на безліч переваг, варто пам'ятати, що е-резидентство не надає податкового резидентства або права на постійне проживання в Естонії. Цей статус відкриває двері до розширених можливостей ведення бізнесу на міжнародному рівні з використанням електронних послуг Естонії.

Таким чином, е-резидентство Естонії є прогресивним кроком, що спрощує ведення міжнародного бізнесу, надаючи широкий доступ до цифрових послуг. Ця програма відображає зобов'язання Естонії до інновацій та підтримки підприємництва, пропонуючи безпрецедентні можливості для глобального бізнес-співтовариства.

Естонія регулярно отримує високі оцінки в міжнародних рейтингах цифрової інноваційності. Країна визнана однією з найбільш цифровізованих у світі, що підкреслює її роль як моделі для інших держав, які прагнуть до цифрової трансформації. Естонія використовує свій досвід у цифровій трансформації для зміцнення дипломатичних зв'язків, надаючи підтримку країнам, що розвиваються, у впровадженні цифрових технологій. Це сприяє підвищенню міжнародного іміджу Естонії як експерта у сфері цифровізації. Естонія активно бере участь у міжнародних проектах та ініціативах, пов'язаних з кібербезпекою та цифровими технологіями, демонструючи свою відданість глобальній цифровій безпеці [20, с. 32].

Відтак Естонія, країна з високорозвиненою цифровою суспільствою, впродовж декількох років розробила та впровадила ефективну модель

електронного урядування, мінімізувавши ризики зовнішнього втручання. Законодавча основа інформаційної безпеки в Естонії ґрунтується на Конституції країни, а також на низці законів, серед яких Закон «Про публічну інформацію», Закон «Про захист персональних даних», Закон «Про державну таємницю та засекречення інформації», Закон «Про кібербезпеку» та Стратегія кібербезпеки на 2019-2022 роки.

Конституція Естонії гарантує право на доступ до інформації, одночасно встановлюючи основу для захисту особистих та державних даних як елементів інформаційної безпеки. Міжнародне право визнає право держави на обмеження доступу до інформації в інтересах національної безпеки, проте такі обмеження мають бути обґрунтовані та тимчасові.

Інспекція з захисту даних при Міністерстві юстиції Естонії відіграє ключову роль у нагляді за дотриманням законодавства у сфері публічної інформації та захисту персональних даних, акцентуючи увагу на правах громадян на захист їхньої інформації.

У сучасних наукових дискусіях існують різні підходи до визначення інформаційної безпеки, які включають захист інформаційного простору, управління загрозами, забезпечення інформаційного суверенітету, захист національних інтересів у інформаційній сфері та захист законних інформаційних процесів в державі.

Забезпечення інформаційної безпеки вимагає глобальних зусиль та є важливим аспектом міжнародного співробітництва, враховуючи членство Естонії в НАТО та використання концепції «класифікованої інформації» для захисту від несанкціонованого доступу. Важливість міжнародної інформаційної безпеки зростає, оскільки вона включає захист як окремих держав, так і міжнародної спільноти в сфері інформації та комунікації, що вимагає узгодження загальноновизнаних міжнародних норм і принципів.

Розрізнення між "інформаційною безпекою" та "безпекою інформації" підкреслює глибину і широту поняття, яке охоплює захист державних, особистих і суспільних інтересів в інформаційному просторі [31, с. 234].

Після детального аналізу законодавчих актів та наукових робіт, пов'язаних з інформаційною безпекою, ми приходимо до висновку, що інформаційна безпека виступає як комплексний стан захисту даних у цифрових системах та програмах, що забезпечує недоторканність, конфіденційність інформації та її захист від несанкціонованого зовнішнього доступу. У республіці Естонія підтримка безпеки інформаційного середовища є ключовою для державних органів, де основну роль у забезпеченні інформаційної безпеки відіграють Міністерство економіки та комунікацій та Міністерство внутрішніх справ спільно з Лігою кібероборони та іншими спеціалізованими установами.

Серед неурядових організацій, Естонська асоціація ІТ та телекомунікацій відіграє важливу роль у цій сфері. Контроль за дотриманням закону "Про публічну інформацію" покладено на Інспекцію захисту даних, що діє при Міністерстві юстиції Естонії. Цей орган зосереджений на охороні персональних даних, водночас забезпечуючи право на доступ до публічної інформації [2, с. 47].

Підходи до розуміння та впровадження інформаційної безпеки значно варіюються серед науковців. Вона охоплює захист інформаційного простору, забезпечення інформаційного суверенітету, захист національних інтересів у сфері інформації, а також включає правила захисту інформаційних процесів у державі.

Забезпечення інформаційної безпеки є важливим на глобальному рівні та підлягає правовому регулюванню, враховуючи членство Естонії в міжнародних організаціях, таких як НАТО. Сучасні виклики вимагають створення ефективних механізмів захисту інформації, включаючи боротьбу з кіберзлочинністю та розвиток критичної інфраструктури.

Враховуючи потребу в посиленні заходів кібербезпеки, Естонія приділяє увагу боротьбі з кіберзлочинністю, захисту критичної інфраструктури, розвитку електронних послуг та зміцненню національної безпеки. Створення спеціалізованих підрозділів кіберполіції та центрів реагування на комп'ютерні

інциденти стало відповіддю на ці виклики, підкреслюючи необхідність адміністративної та кримінальної відповідальності за порушення у цій сфері.

У науковій дискусії Jaan Privalu та Rain Ottis акцентують на важливості створення ринку приватних даних в Естонії, пропонуючи структурувати його через фірмове посередництво. Така модель передбачає можливість для компаній та науковців обмінюватись даними на умовах ліцензування, оренди чи продажу, з варіантами для користувачів вибирати між цими опціями або навіть вилучати свої дані з використання. Автори стверджують, що такий підхід має великий потенціал не тільки в Естонії, але й у ширшому європейському контексті [29, с. 282].

Аналізуючи успішний досвід Естонії у забезпеченні інформаційної безпеки, можна виокремити кілька ключових аспектів, що сприяли створенню безпечного цифрового середовища. По-перше, комплексна інформаційна політика, яка охоплює всі рівні управління, відіграє вирішальну роль у забезпеченні високого рівня безпеки держави. Система «e-society» в Естонії вимагає активної участі різноманітних державних структур у процесі забезпечення інформаційної безпеки, що здійснюється через впровадження технічних, правових і організаційних заходів. Важливу роль у цьому процесі відіграє співпраця державних установ з приватним сектором, яка дозволяє використовувати найновіші технології для захисту інформації.

По-друге, акцент на кібербезпеці, як складовій інформаційної безпеки, створив сприятливі умови для розвитку ІТ-сектора в країні, залучаючи іноземні інвестиції та інновації. Це сприяло економічному зростанню та технологічному прогресу. Естонія забезпечила високий рівень кібербезпеки завдяки застосуванню передових криптографічних методів та розробці надійних програмно-апаратних рішень. Використання технологій тестування на вразливість до кібератак та симуляції зломів, а також розробка безпечних програмних платформ для обміну інформацією значно підвищили захищеність естонської інформаційної інфраструктури.

По-третє, велика увага приділяється захисту персональних даних, що є критично важливим аспектом інформаційної безпеки. Забезпечення конфіденційності особистої інформації гарантує довіру громадян до цифрових послуг та сприяє більш активній участі населення у цифровому суспільстві.

Незважаючи на значний прогрес, перед Естонією стоять виклики, зокрема необхідність подальшого забезпечення кібербезпеки та захисту даних. Країна продовжує розвивати свої цифрові сервіси, працюючи над інноваціями, що відповідають змінним потребам суспільства.

Цифрова трансформація Естонії значно вплинула на її міжнародний статус, перетворивши країну на світового лідера у сфері цифровізації. Цей успіх не лише сприяв економічному зростанню та покращенню якості життя громадян, але й зміцнив міжнародний імідж Естонії як інноваційної та прогресивної держави. Продовжуючи рух вперед, Естонія має великий потенціал для подальшого розвитку та впливу на глобальні цифрові тенденції [35, с. 48].

2.3. Порівняння з іншими країнами в контексті цифрового іміджблдингу

Естонія, як цифровий лідер, зайняла унікальну нішу на світовій арені завдяки своїй передовій цифровій інфраструктурі та інноваційним урядовим рішенням. Порівнюючи Естонію з такими країнами, як Південна Корея, Австралія, Франція, Китай та Польща, ми можемо глибше зрозуміти, як різні держави розвивають свій цифровий імідж та які уроки можуть бути взяті з їхнього досвіду.

Естонія стала відома світові як "цифрова республіка", впровадивши програму е-резидентства, яка дозволяє нерезидентам вести бізнес в країні дистанційно. Крім того, країна відома своєю системою електронного голосування та електронних медичних записів, що забезпечують високий рівень прозорості та зручності для громадян.

Південна Корея - один зі світових лідерів у сфері цифрової технології, з найшвидшим в світі інтернетом і високим рівнем технологічної освіти серед населення. Країна активно розвиває проекти "розумних міст", такі як Songdo, де цифрові технології використовуються для оптимізації міського управління та покращення якості життя мешканців.

Австралія робить акцент на розвитку цифрового уряду, пропонуючи широкий спектр онлайн-послуг, від податкових декларацій до соціального забезпечення. Австралійський цифровий трансформаційний агентство працює над покращенням доступу та ефективності урядових сервісів через цифровізацію.

Франція активно інвестує в цифрову економіку та інновації, запускаючи ініціативи, як-от La French Tech, для підтримки стартапів і технологічних інновацій. Країна також займається розвитком цифрового урядування з метою поліпшення взаємодії громадян з державними установами [34, с. 84].

Китай вражає своїм стрімким розвитком цифрової інфраструктури та екосистеми електронної комерції. Алібаба, Тенцент і інші китайські технологічні гіганти відомі своїми інноваційними продуктами і послугами, такими як мобільні платежі, штучний інтелект та блокчейн. Крім того, Китай активно розвиває концепцію "цифрового партнерства шляхом впровадження програм, які сприяють інтернету речей, розвитку штучного інтелекту та цифрової медицини.

Польща також демонструє значний прогрес у цифровій сфері, інвестуючи в розвиток широкосмугового Інтернету та цифрові технології в освіті. Країна також стимулює розвиток стартап-екосистеми та інноваційних технологій через різноманітні фінансові та підтримуючі програми.

Звільнення торговельних обмежень для прискорення економічного зростання, ефективне управління державними ресурсами та зменшення бюрократії - ось декілька ключових цілей, досягнутих Іспанією завдяки цифровізації. Один із прикладів - впровадження електронної платіжної системи для зменшення великої кількості готівки в обігу. Це сприяло збільшенню

ефективності та прозорості фінансових трансакцій, а також дозволило уряду ефективніше контролювати потоки грошей та боротися з фінансовими злочинами [38, с. 90].

У Російській Федерації цифрова трансформація також займає центральне місце. Наприклад, впровадження системи електронного декларування спростило процес подання податкових звітів для бізнесу та громадян, що зменшило бюрократію і сприяло збільшенню прозорості у фінансовій сфері.

Литва - країна, яка активно використовує цифрові технології для поліпшення якості життя своїх громадян. Наприклад, впровадження цифрових медичних карток дозволяє лікарям швидко отримувати доступ до медичної інформації про пацієнтів, забезпечуючи ефективніше надання медичних послуг та лікування.

У Нідерландах цифрова трансформація також займає центральне місце, зокрема, у сфері урядового управління. Впровадження електронної системи голосування на виборах допомагає забезпечити високий рівень прозорості та відкритості в політичних процесах.

У Великій Британії цифрові технології використовуються для оптимізації різних сфер економіки. Наприклад, впровадження цифрових систем управління логістикою дозволяє підприємствам ефективно керувати поставками та скорочувати час доставки товарів.

Ізраїль відомий своїм інноваційним підходом до цифровізації. Наприклад, розвиток цифрових технологій у сфері охорони здоров'я дозволяє зберігати та обробляти великі обсяги медичних даних, що сприяє покращенню діагностики та лікування різних захворювань.

Порівнюючи Естонію з іншими країнами в контексті цифрового іміджблдингу, можна побачити, що кожна з цих країн має свої унікальні особливості та стратегії розвитку цифрової сфери. Однак спільною рисою для всіх цих країн є стратегічний фокус на розвиток інноваційних технологій та використання цифрових інструментів для поліпшення якості життя громадян і підвищення конкурентоспроможності на світовій арені.

Естонія є світовим лідером у сфері цифровізації, і це визначається кількома перевагами порівняно з іншими країнами:

1. Електронне урядування. Естонія має одну з найбільш розвинених систем електронного урядування в світі. Громадяни мають можливість виконувати більшість адміністративних процедур онлайн, починаючи від подачі декларацій до оплати податків. Це зменшує бюрократію, спрощує доступ до урядових послуг та забезпечує високий рівень прозорості.
2. Е-резидентство. Унікальна програма е-резидентства дозволяє нерезидентам вести бізнес в ЄС, реєструючись як естонські підприємці онлайн. Це стимулює міжнародний бізнес та приваблює інвестиції до країни.
3. Електронне голосування. Естонія впровадила електронне голосування, що забезпечує більшу участь громадян у виборчому процесі та зменшує його вартість.
4. Цифрові медичні записи. Система електронних медичних записів у Естонії дозволяє медичним працівникам швидко отримувати доступ до історії хвороби пацієнтів та забезпечує більш ефективну медичну допомогу.
5. Цифрова освіта. Естонія вкладає значні зусилля у розвиток цифрової грамотності серед населення. Це дозволяє громадянам ефективно користуватися цифровими технологіями та забезпечує конкурентоспроможність нації в цифровому віці [4, с. 49].

Ці переваги роблять Естонію унікальною та відомою в світі як передову цифрову державу, що має значний вплив на розвиток суспільства та економіки.

РОЗДІЛ 3

ДОСВІД УКРАЇНИ У ФОРМУВАННІ ІМІДЖУ В УМОВАХ ЦИФРОВОЇ ТРАНСФОРМАЦІЇ

3.1. Аналіз стратегій та заходів української держави у цифровому іміджблдингу.

Українські компанії та стартапи активно розвиваються та створюють інноваційні продукти, які визнані на світовому ринку. Одним з таких успішних проєктів є програма Dіa. Завдяки програмі "Дія" українці мають доступ до широкого спектру державних послуг та допомоги у різних сферах[43].

Україна має унікальний досвід та потенціал, а її імідж з кожним роком набуває все більшого визнання та поваги. Досягнення України в сільському господарстві, військовій справі та інноваційних рішеннях вже відомі в усьому світі. Українці пишаються своєю країною та вірять у світле майбутнє як члена Європи. 2022 рік є дуже важливим для України, який значно покращив імідж та визнання країни у світі.

Рік став переломним, коли Україна продемонструвала свою силу, міць та потенціал на міжнародній арені. Незважаючи на військові дії з боку Росії, Україна продемонструвала стійке економічне зростання, що зробило країну привабливою для бізнесу та інвесторів. Дипломатичні зусилля України також допомогли покращити її імідж. Україна активно переслідує свої регіональні цілі та користується підтримкою своїх глобальних партнерів. Високий рівень дипломатичної активності та розбудова довіри покращили репутацію та впізнаваність України. Україна продовжує демонструвати свою силу та стійкість перед обличчям складних викликів та криз[40].

Політична стабільність та зміцнення демократичних інститутів шляхом реформ також сприяли покращенню репутації країни. Україна знаходить своє місце серед країн світу і все більше здобуває глобальне визнання. За останні роки індекс глобального визнання України зріс на 44%, що свідчить про зростання поваги та підтримки країни на міжнародній арені[41].

На другому році повномасштабної війни економіка країни переживає трансформацію. З одного боку, це час, коли руйнуються старі інновації, а з іншого - стрімко розвиваються нові. Саме цифрові технології покращують та полегшують роботу компаній, які надають фінансові, банківські, державні та муніципальні послуги, а також займаються виробництвом військової техніки. Незважаючи на війну, кількість проектів у сфері казначейства, бюджетування, калькуляції витрат та контролю значно зростає. Саме цифрова економіка прискорює соціально-економічне життя в сучасному світі, і саме вона здатна стрімко збільшити ВВП країни. Комплексна та амбітна стратегія цифрової трансформації економіки може стати одним з головних принципів координації зусиль з економічного розвитку[59].

Ця стратегія має вирішити низку ключових питань, таких як набуття цифрових навичок, розвиток цифрової інфраструктури, цифровізація державних послуг та цифрова трансформація бізнес-середовища в Україні. Україні потрібен «цифровий стрибок», в якому масштаб і темпи цифрової трансформації мають стати ключовими характеристиками розвитку країни. Таким чином, цифрова трансформація економіки - це не мода чи примха, а необхідність та основа майбутнього країни.

Цифровізація є беззаперечним рушієм розвитку сучасного суспільства та всіх його складових. Вона приносить багато переваг для ринку праці та економічного зростання. Вважається аксіомою, що інвестувати в цифровий актив набагато вигідніше, ніж у нецифровий, а сектори, пов'язані з цифровими технологіями, демонструють більший приріст робочої сили, ніж економіка в цілому.

Україні необхідно розпочати масштабну цифровізацію всіх галузей економіки та базових сфер життя, максимально інвестуючи в розвиток цифрових інфраструктур, інновацій та сучасних технологій. Цифрова економіка є прискорювачем соціально-економічного життя в сучасному світі, і саме вона здатна швидко збільшити ВВП країни[42].

Сьогодні війна в Україні спричинила багато проблем для української економіки. Складні умови сьогодення не повинні бути причиною відмови від впровадження цифровізації, а навпаки, мають стимулювати цей процес через майбутні перспективи. Цифрову трансформацію загалом можна раціоналізувати у трьох глобальних сферах: управління документами, аналітика даних та організаційна ефективність.

Цифрова трансформація економіки - це майбутнє як світової, так і української економіки. Під час війни це єдиний спосіб для української економіки залишатися стійкою та продовжувати зростати. Саме цифрова трансформація робить державу впізнаваною на глобальному ринку[40].

З часом цифрова трансформація проникне в усі сектори економіки. Цей процес допоможе оптимізувати як основні, так і допоміжні бізнес-процеси, а для України - вирішити ключові проблеми в умовах війни.

Цифрова трансформація економіки України - це глобальна можливість для економіки долучитися до сучасних змін, які уможлиблює цифровізація. Так, дослідження виявило, що в умовах війни трансформація таких підприємств за допомогою сучасних цифрових технологій відіграє особливу роль у підтримці функціонування та розвитку бізнесу.

В умовах повномасштабного вторгнення Росії в Україну цифрові трансформації в Україні у вересні 2023 року були спрямовані на розширення цифрових можливостей для досягнення стійкості національної економіки. Зокрема, йдеться про інтеграцію України до Єдиного цифрового ринку ЄС, розбудову цифрової інфраструктури, залучення інвестицій, створення реєстру збитків, завданих агресією Росії проти України тощо[43].

Стимулюванню цифрової трансформації та відродженню економіки України сприятиме подача заявки на фінансування проєктів цифрових глобальних шлюзів у рамках програми ЄС Connecting Europe Facility на суму близько 6 млрд євро, загальна вартість якої розподілена на чотири ключові напрями (Міністерство цифрової трансформації України):

- Високопродуктивні обчислення - 2,2 млрд євро (проекти, пов'язані з обчисленням великих обсягів даних для прийняття рішень в економіці, обороні та охороні здоров'я);

- ШІ та хмарні сервіси - 2,1 млрд євро (проекти, які надають продукти, створені за допомогою штучного інтелекту, для полегшення роботи підприємств, державних адміністрацій та науково-дослідних установ);

- Використання цифрових технологій в економіці та суспільстві - 1,1 млрд євро (проекти, що впроваджують цифровізацію в бізнесі, електронному уряді, охороні здоров'я, екології, освіті та культурі, а також технології «розумного міста»);

- Цифрові навички - 580 млн євро (проекти для набуття нових навичок в ІТ-секторі);

Під час війни діджиталізація є ефективним інструментом боротьби з корупцією, в тому числі через діджиталізацію державних послуг, що допомагає зменшити вплив людського фактору. За даними Кабінету Міністрів України, станом на вересень 2023 року антикорупційний ефект від діджиталізації склав понад 16 мільярдів гривень[52]. Особливо антикорупційними виявилися такі можливості для бізнесу, як програма «Електронний підприємець» та податково-правовий простір «Дія.City». ІТ-галузь також виявилася досить стійкою під час війни завдяки здатності надавати працівникам можливість працювати віддалено та швидко адаптуватися до викликів сьогодення.

Пріоритетними напрямками для розвитку цифрової економіки України під час війни є військово-технічний сектор, який включає в себе розробку безпілотних літальних апаратів (БПЛА), винаходи в таких областях, як навігаційні системи, розвідка, озброєння, логістика та військова підтримка. Цифрові технології, такі як штучний інтелект, робототехніка та кібернетичні системи, а також хмарні цифрові технології, такі як штучний інтелект, робототехніка та хмарні технології. Це стає дуже актуальним для військового сектора, який вимагає інноваційних військових розробок в короткі терміни [4].

В Україні значна увага приділяється цифровізації не лише на національному, а й на регіональному рівні. Цифрові тренди або тенденції відображають напрямок розвитку цифрових технологій. Аналіз цих трендів дає можливість спрогнозувати розвиток того чи іншого економічного, технологічного і навіть соціального явища в майбутньому.

Інформація перетворюється на цінний ресурс. Збір, опис, зберігання та обробка даних дає важливу інформацію, яку можна використовувати в бізнес-процесах, суспільному житті та державному управлінні. Навички роботи з даними та їх аналіз стають ключовими для отримання цінної ринкової інформації, що робить компанії більш конкурентоспроможними.

Доступ до даних забезпечується через Інтернет та інші мережі. Значна частина світових даних стає або вже є відкритою. Таким чином, вітчизняний ринок інформаційних технологій та цифрова трансформація України розглядається як єдина система з точки зору управлінських, організаційних, інвестиційних, фінансових та інших зусиль[47].

Гармонійний розвиток обох сфер на основі ринкових механізмів та «розумної діяльності» держави може дозволити економіці та сферам життя зробити значні кроки вперед протягом декількох років, скоротивши часові рамки для досягнення суттєвих змін з десятиліть до декількох років та сприяючи так званому цифровому стрибку у іміджблдингу України у глобальному світі.

Рішучість України у боротьбі за демократію та спільні цінності вплинула та надихнула весь світ і призвела до значного покращення загального бачення та позитивного сприйняття України.

3.2. Результати та виклики цифрової трансформації для іміджу України

Для покращення міжнародного іміджу України необхідно подолати низку інституційних проблем, які перешкоджають цьому процесу. Ці проблеми набувають нових форм і характеристик під час зміни політичних еліт та в

умовах надзвичайних ситуацій, таких як пандемії та війна. На основі аналізу існуючих проблем у цій сфері буде розроблено аналітичне дослідження для визначення шляхів удосконалення державної політики з метою оптимізації характеристик та рівня міжнародного іміджу України[44].

З початку 2022 року Україна є однією з найбільш обговорюваних тем провідних світових медіа-організацій. Вона привертає увагу на національному та міжнародному рівнях і є предметом численних дебатів та дискусій у новинному та політичному середовищі.

Геополітична ситуація в регіоні посилила інтерес до України: напад Росії на Україну в лютому 2022 року та подальша агресія викликали неоднозначну реакцію міжнародної спільноти. Ці події викликали велике занепокоєння та роздратування, і багато країн збільшили свою підтримку України в плані політичної, економічної та військової допомоги.

Реформи в Україні були однією з найбільш пильних тем. Президент та уряд активно впроваджували реформи у низці сфер, включаючи правосуддя, боротьбу з корупцією, економічне зростання та соціальні перетворення. Ці реформи покращили життя українців і зміцнили демократію в країні [50].

Всі знають про культурні досягнення України. Українська музика, література, кіно та спорт стають дедалі популярнішими як в Україні, так і в інших країнах. Українські письменники, художники, музиканти та спортсмени демонструють свої таланти на світовій сцені, отримують нагороди та увагу ЗМІ.

Загалом, починаючи з 2022 року, Україна стала темою для обговорення у провідних світових медіа та продовжує привертати їхню увагу. Покращення геополітичної ситуації, реформи та культурні досягнення призвели до зростання інтересу до України та збільшення кількості інформації про країну в міжнародних ЗМІ (Рис. 3.1).

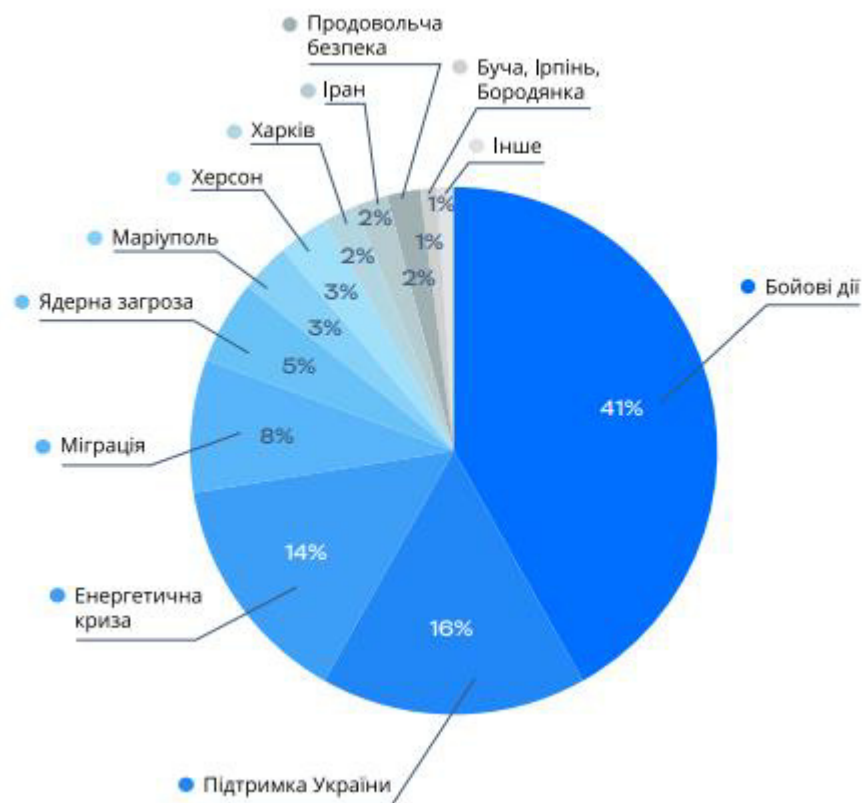

Рис. 3.1. Популярність різних тем за часткою всіх публікацій про Україну в міжнародних новинних ЗМІ у 2022 році

Джерело: [51]

У 2022 році іноземні інформаційні агентства опублікували багато матеріалів про Україну, особливо наприкінці лютого та на початку березня. У цей період світові ЗМІ приділили Україні дуже багато уваги. Цей пік став результатом низки історичних подій, які відбулися в цей період в історії України. Найбільш значущою з них стала ескалація війни з боку Росії на українській території. Ця подія привернула увагу міжнародної спільноти та активно висвітлювалася численними міжнародними ЗМІ. Журналісти та аналітики з усього світу зосередили увагу на захопленні території України російськими військами, напруженій ситуації в регіоні та гуманітарній кризі.

У цей період також відбулися помітні зміни та реформи в українській політиці. Міжнародні ЗМІ зосередилися на правоохоронній та судовій реформах, боротьбі з корупцією. Україну хвалили за її зусилля зі зміцнення верховенства права та вдосконалення демократичних процесів [50].

Загалом наприкінці лютого - на початку березня 2022 року увага міжнародних ЗМІ була зосереджена на Україні, що свідчить про високий рівень зацікавленості подіями та процесами в країні. Світові ЗМІ опублікували чимало новин та статей про Україну. Це є результатом ретельної оцінки та обговорення основних змін, які відбулися в політичній, військовій та соціально-економічній сферах в Україні.

Як країна, що перебуває у складній ситуації, Україна потребує уваги та осмислення різних аспектів свого сучасного життя: у 2022 році більшість статей про Україну стосувалися війни та військової агресії з боку Росії, але були й інші важливі питання, які привертали увагу ЗМІ.

Військові дії, воєнні злочини та загроза глобальній безпеці, яку становить російська агресія, були найбільш часто висвітлюваними темами. На ці теми припадає 41% усього висвітлення в ЗМІ. Це не дивно, оскільки війна є ключовою подією, що впливає на безпеку всіх міжнародних відносин, а не лише України[51].

Другою найпоширенішою темою були статті про міжнародну підтримку та допомогу самій Україні. На цю тему припадає 16% від загальної кількості. Ці матеріали є дуже важливими, оскільки Україна потребує допомоги для післявоєнного відновлення та реконструкції.

Віртуалізація дозволяє значно знизити початкові капітальні витрати на розгортання необхідної цифрової інфраструктури за рахунок використання хмарних технологій і програмно-визначених архітектур. Ця технологія дозволяє орендувати обчислювальні потужності і сервіси в залежності від потреб конкретних бізнес-процесів. Користувачі мають можливість швидко отримати доступ до сервісу та орендувати необхідні потужності в той час, коли вони їм знадобляться, на безпечній та технічній платформі.

Бар'єри для розвитку тенденцій в Україні:

1. Відсутність законодавства про хмарні технології.
2. Відсутність хмарних стратегій для таких областей, як адміністрація, промисловість, освіта та наука

3. Відсутність локальних постачальників хмарних послуг з найвищим рівнем безпеки (рівень 3, 4 за класифікацією Uptime Institute).

Можливості для створення трендів для України:

1. Підприємства, контори, урядові установи та громадяни мають можливість швидко і недорого розгорнути необхідну їм цифрову інфраструктуру і скористатися перевагами цифрового світу.

2. Країни можуть ефективно розвивати цифрову інфраструктуру як основу цифрової економіки.

Штучний інтелект (від ІІ, англ. artificial intelligence, або штучний інтелект (ШІ))

Використання штучного інтелекту поширюється на все більше число галузей економіки. Число компаній, які в тій чи іншій мірі використовують ШІ, зростає в геометричній прогресії. Країни розробляють національні стратегії в галузі ШІ і намагаються конкурувати один з одним у пошуках талантів. Визначено етичні стандарти та межі використання.

Сьогодні ШІ об'єднує в собі безліч технологій, основними з яких вважаються Машинне навчання, комп'ютерний зір, глибоке навчання і обробка природної мови (NLP).

Використання ШІ, заснованого на обробці великих обсягів даних, може оптимізувати процеси і підвищити якість цифрових продуктів і послуг.

Перешкоди для розвитку тенденцій в Україні:

1. Відсутність досвіду (невелика кількість експертів, таких як дослідники ШІ та науковці даних);

2. Низький рівень інвестицій в проекти ШІ як з боку бізнесу, так і з боку уряду.

3. Відсутність єдиної національної стратегії розвитку ШІ і галузевої дорожньої карти.

4. Обсяг зібраних даних невеликий і має низьку якість.

5. Застарілі системи стають неможливими для швидкої інтеграції штучного інтелекту у виробничі процеси.

6. Відсутність потужної ІТ-інфраструктури.

7. Відсутність законодавства (особливо в області регулювання етичних норм і стандартизації) і державних стимулів.

Можливості для створення трендів для України:

1. Підвищуйте конкурентоспроможність бізнесу за рахунок оптимізації процесів і налаштування цифрових продуктів і сервісів.

2. Підвищуйте якість державних послуг.

3. Скорочення використання державного обладнання за рахунок автоматизації рутинних повторюваних процесів.

4. Рушійна сила хмарних обчислень, підтримка потужної ІТ-інфраструктури і всіх видів робіт, пов'язаних з обробкою даних.

Цифрові платформи - це своєрідний бізнес, заснований на реалізації процесу створення цінності за допомогою взаємодії між зовнішніми виробниками та споживачами". "Це забезпечує відкриту інфраструктуру для учасників взаємодії та встановлює для них інституційні "правила гри", тобто особливий "режим регулювання". Основна мета платформи-об'єднати користувачів, сприяти обміну продуктами та соціальними валютами між користувачами та сприяти створенню цінності для всіх учасників[60].

Ключовою ознакою платформи є використання ресурсів користувачів, а не їх власних ресурсів (тобто модель створення цінності мережі не є лінійною, і Airbnb, наприклад, не використовує власний житловий фонд для створення цінності, на відміну від мережі Hilton). Крім того, кожен додатковий Користувач платформи створює корисність для інших учасників і в кінцевому підсумку перетворюється в ресурс для саморозвитку. Тобто виникає так званий мережевий ефект. Перехід від лінійної моделі створення цінності до мережевої передбачає міграцію:

1. Від використання власних ресурсів до координації дій інших;

2. Від зосередження уваги на якості внутрішніх бізнес-процесів до поліпшення зовнішніх комунікацій між Користувачами Платформи;

3. Від максимізації цінності лише для споживачів до загальної

цінності всієї цифрової екосистеми.

Напрямок розвитку цифрових платформ в Україні (онлайн-платформи електронної комерції не враховуються), які можуть бути створені як мінімум до 2025 року:

1. Електронна взаємодія з бізнесом (електронний контракт, електронне виставлення рахунків, електронний документообіг).

2. Він використовує платформи електронних послуг для бізнесу (LegalTech, FinTech, InsurTech, особливо технологію блокчейн (смарт-контракти і т.д.).).

3. Електронний ланцюжок поставок та інтелектуальна логістична платформа.

4. Платформа життєзабезпечення (Освіта, Охорона здоров'я, транспорт, громадська безпека, екологічний моніторинг і т.д.).

5. Промислова і виробнича цифрова платформа (галузева і міжгалузева система управління виробничими та іншими процесами).

Реалізація цих інструкцій передбачає оцифровку міжпідприємницьких, міжорганізаційних (у деяких випадках відомчих) взаємодій між господарюючими суб'єктами та громадянами (наприклад, медичні платформи).

В ЄС, наприклад, перехід до електронного обігу потоку рахунків-фактур (electronic invoices), платіжної інформації, контрактів і міжпредметних документів збільшить загальний ВВП ЄС на 400 мільярдів євро, згідно з оцінками ініціативи Digital Single Market Initiative.

Важливим завданням є інтенсивна (принаймні, до 2022 року) гармонізація України з ініціативою єдиного цифрового ринку, проектом ЄС щодо розвитку транскордонного економічного співробітництва та торгівлі.

Важливим завданням в Україні є створення цифрової платформи, особливо з точки зору розвитку електронної ділової взаємодії (electronic business):

Рішення ЄС щодо сумісності для програми Європейського адміністрування 2 (ISA2), електронного кодексу, проекту електронного

виставлення рахунків, а також ініціативи щодо створення єдиного цифрового шлюзу.

Впровадження систем електронної взаємодії відповідно до вимог ЄС, зокрема Європейської рамкової програми взаємодії 2.0.

Ведеться робота з гармонізації електронних митних документів з вимогами ЄС та впровадження єдиного уніфікованого документа (SAD).

Загальноєвропейська NCTS та організація сумісності системи контролю за переміщенням вантажів діють у митних органах України (таблиця 3.1).

Таблиця 3.1 – Пріоритети подолання цифрового розриву в Україні

Пріоритет	види цифрового розриву	Станов на 2023	мета - 2030 рік
1	інфраструктура (надійна інфраструктура)	Охоплення 50%	100%
2	інфраструктура (слабка інфраструктура)	коефіцієнт освоєння-10%	95%
3	фінансова доступність технологій з точки зору витрат для кінцевих користувачів	рівень витрат на людину на частку річного ВВП становить лише 53 дол. (витрати на ІТ на ВВП на душу населення на рік)	1000 дол.
4	Компетентісний	35% працевдатних громадян мають базовий рівень цифрових навичок	90%

Джерело: [60]

3.3. Порівняння із загальними тенденціями світового іміджблдингу.

До початку війни українська галузь інформаційно-комунікаційних технологій вже досягла значних успіхів і була визнана «новим тигром Європи». Маючи понад 200 000 висококваліфікованих фахівців, цей сектор забезпечує 4% валового внутрішнього продукту країни. Україна також є одним з найбільших експортерів послуг у сфері інформаційних технологій у світі[42].

До конфлікту такі сегменти, як аутсорсинг, кібербезпека, штучний інтелект, мобільні додатки, блокчейн та електронне урядування процвітали.

Водночас цифрова трансформація охоплює всі сектори економіки України, впроваджуючи цифрові рішення в багатьох галузях, включаючи банківську та фінансову сфери, сільське господарство, виробництво продуктів харчування, енергетику тощо.

В умовах конфлікту цифрова трансформація стала ключовим елементом для населення та економіки України, сприяючи не лише наданню базових послуг, таких як банківські послуги, електро- та водопостачання, а й адаптації державних цифрових платформ для надання освітніх та державних послуг, які є критично важливими в умовах війни[44].

Цифрова трансформація також буде необхідною частиною процесу економічного відновлення та модернізації. Подібно до принципів екологізації, прозорості, гендерної та соціальної інтеграції, цифрову трансформацію слід розглядати як важливий компонент післявоєнного відновлення, і Україна повинна використовувати цифрові заходи для досягнення цієї мети.

Незважаючи на військові виклики та загрози, діджиталізація залишається одним з головних пріоритетів розвитку як національної економіки в цілому, так і приватних компаній»[43].

Успіх цифрового сектору до початку війни та його стійкість під час конфлікту свідчать про потенціал для модернізації в усіх секторах країни. Ця сила може мати значний позитивний вплив на ВВП України та сприяти необхідній стабільності післявоєнної економіки.

Україна активно підтримує співпрацю у сфері цифрової трансформації та

готова ділитися своїм досвідом і рішеннями зі світом. Прикладом такої спроможності є пілотний проект національного мобільного додатку на базі програми «Дія» для взаємодії з державними цифровими послугами.

Цифрова трансформація також є важливим інструментом для вдосконалення механізмів підзвітності та прозорості в процесі відновлення, а також каталізатором модернізації. Однією з цілей наступного етапу відновлення України є збільшення частки ІТ-сектору у ВВП до 10% (рис. 3.2).

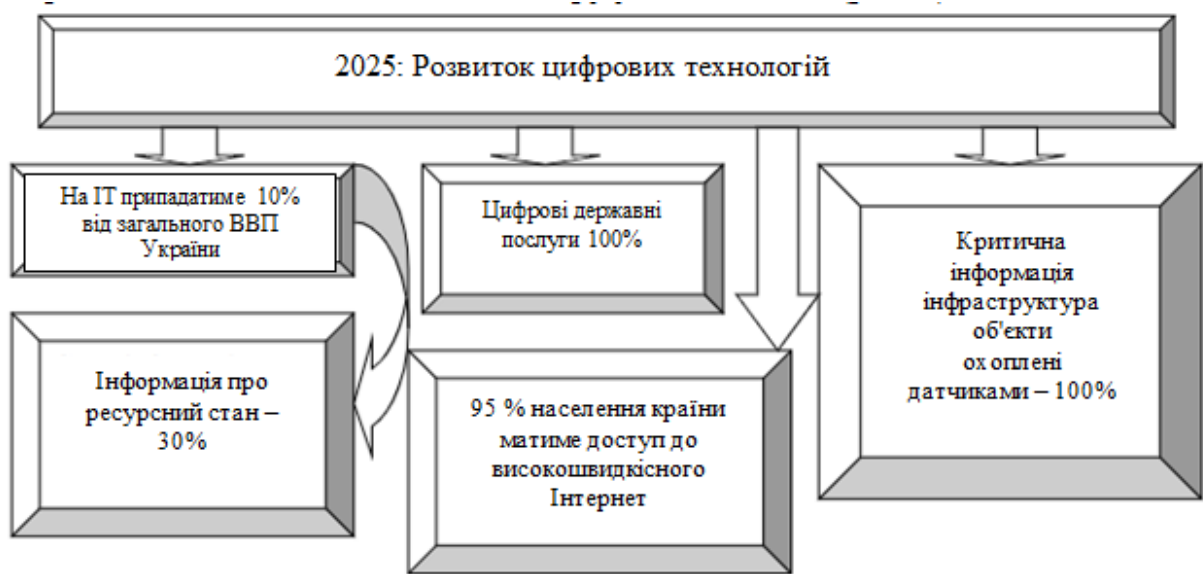

Рис. 3.2. Цілі державної підтримки цифрового відновлення України до 2025 року

Джерело: розробка автора

Цифрова трансформація в Україні є ключовим рушієм економічної модернізації. Навіть під час війни цифровий сектор продовжує вражати високими темпами зростання та неабиякою стійкістю. Інвестиції в цифрові технології вплинуть на весь процес відновлення, підвищуючи ефективність і знижуючи витрати в різних галузях. Цифрова трансформація України охоплює всі сектори економіки країни[40].

Електронні послуги дозволяють громадянам вести бізнес з будь-якої точки світу, включаючи онлайн-кредитування. Після відновлення контролю над територією в першу чергу будуть відновлені телекомунікаційні системи, а

ІТ-індустрія сприятиме модернізації окремих регіонів.

Розширення зв'язків України із західними союзниками через торгівлю та логістику є ключовим компонентом відновлення, а ефективні митні системи - критично важливим елементом. Цифрова трансформація митниці може автоматизувати процеси оформлення, підтримати процеси управління ризиками та верифікації процедур для органів прикордонного контролю та митників. Використання цифрових торгових документів замість паперових може зменшити вартість і час транскордонних транзакцій. Запровадженню паспортного контролю на в'їзді та виїзді пасажирів можуть сприяти мобільні системи паспортного контролю, де пасажирів можуть надавати свої ідентифікаційні дані та інформацію для митної декларації через мобільний додаток. Транскордонний зв'язок через мережі ІКТ також може сприяти розширенню можливостей комунікації між транскордонними регуляторними органами, гармонізуючи митні служби в усьому світі[43].

Цифрову трансформацію економічного сектору слід розглядати як інструмент для нових кроків розвитку, а не як самоціль. За умови системного державного підходу цифрові технології для економічного розвитку можуть допомогти стимулювати створення робочих місць, підвищити продуктивність і прискорити економічний розвиток країни.

Цифрова трансформація сприяє розвитку інформаційного суспільства та медіа. Створення контенту, адаптованого до національних або регіональних потреб, сприяє соціальному, культурному та економічному розвитку, а також зміцненню інформаційного суспільства та демократії[55].

Цифрова трансформація має бути орієнтована на міжнародну, європейську та регіональну співпрацю, спрямовану на інтеграцію України в ЄС та вихід на світовий ринок. Стандартизація є основою цифрової трансформації та ключовим фактором її успішного впровадження.

Цифрова трансформація повинна супроводжуватися підвищенням рівня довіри та безпеки, зокрема щодо інформаційної безпеки, кібербезпеки, захисту персональних даних та прав цифрових користувачів.

Уряд є ключовим гравцем у процесі цифрової трансформації, відповідальним за створення ринкових механізмів, подолання інституційних та законодавчих бар'єрів, реалізацію проєктів цифрової трансформації та залучення інвестицій. За даними Digital Spillover, бізнес побачить значне збільшення віддачі від інвестицій у цифрові технології порівняно з традиційними, де віддача від інвестицій у цифрові технології в 6,7 разів вища. Кожен долар, витрачений на цифрові технології, призводить до збільшення ВВП на 20 доларів США, тобто мультиплікатор інвестицій становить 20 доларів США. Для порівняння, мультиплікатор для традиційних інвестицій становить 2-8, залежно від галузі. Таким чином, цифрова трансформація обіцяє значні вигоди для ключових зацікавлених сторін[59].

Наслідки цифровізації для українського бізнесу включають наступне:

- Зростання промислового виробництва на 7-10% щорічно;
- зростання високотехнологічних сегментів до 20% щорічно
- збільшення продуктивності виробництва на 60%;
- збільшення кількості замовлень, виконаних вчасно, до 95%;
- скорочення складських запасів до 20%;
- підвищення ефективності встановленого обладнання до 15%;
- скорочення простоїв обладнання до 22%;
- скорочення витрат на закупівлі до 30%.

Таким чином було виявлено певну закономірність в оцінці міжнародного іміджу України. Вона полягає в тому, що сприйняття України у світовому співтоваристві є дуже поверхневим, фрагментарним і здебільшого негативним.

У відповідь на критичну оцінку і необхідність швидких і глибоких змін у традиційному економічному порядку, є два шляхи розвитку цифрової економіки України — інерційний (еволюційний) і цільовий (примусовий).

Інерційні (еволюційні) сценарії передбачають інерційне продовження минулих тенденцій, тобто сприйняття техніціалізації та цифровізації економіки, а також використання людського капіталу без пріоритету.

Якщо інерційний сценарій буде реалізований, українська економіка

залишиться неефективною, трудова міграція і витік мізків продовжаться, а українські товари втратять конкурентоспроможність на зовнішніх ринках. Навіть якщо уряд вживатиме стандартних та офіційних заходів, цього буде недостатньо для реального зростання.

У майбутньому українська економіка зростатиме в середньому на 2,8% на рік, що буде нижче темпів зростання світової економіки протягом 10-12 років. У 2030 році номінальний ВВП України досягне 2900 мільярдів доларів. Україна залишається на краю цивілізації.

Цільовий (акселераційний) сценарій передбачає перехід української економіки до розвитку протягом 65-5 років і появу в її структурі значної частки цифрової економіки (до 10% ВВП), а також зростання економіки до 2030 року.

Цей сценарій включає:

1. Забезпечити верховенство закону та усунути інституційні (законодавчі, податкові тощо) бар'єри на шляху розвитку цифрової та інноваційної економіки;
2. Систематичне державне стимулювання цифровізації економіки та бізнесу;
3. Зокрема, у зв'язку з ініціюванням масштабних ініціатив з перетворення та реалізацією державою проектів з цифровізації, заснованих на сучасних моделях державно-приватного партнерства.

Основною мотивацією для країн вибрати цільовий сценарій розвитку є здатність цифрових технологій швидко підвищувати продуктивність і ефективність економіки і бізнесу.

За даними Світового банку, Bcg та Accenture, галузі, які їх використовують, зростають у 2-4 рази швидше, ніж у середньому по галузі. Сфера життя (освіта, медицина, транспорт і т.д.), модернізована завдяки цифровим технологіям, може стати набагато ефективніше і привести до повної трансформації старих систем, створення нових цінностей і нових технологій.

Результатом реалізації цільового сценарію є економічне зростання, доходи громадян, капіталізація бізнесу та податкові надходження до бюджету.

Згідно з цільовим сценарієм, основна стратегія цифровізації в Україні має бути орієнтована на внутрішній ринок, а головною ініціативою має стати формування мотивації, попиту та потреб у цифрових технологіях серед споживачів (бізнесу, уряду, громадян).

Іншими словами, шлях до ефективної країни і економіки лежить через розвиток внутрішнього ринку інформації, комунікацій і цифрових технологій, але питання лише в тому, як ми будемо рухатися - повільно і невпевнено, або повіримо і почнемо прискорюватися реактивно.

Підхід уряду до мотивації споживачів технологій може бути різним, але, крім усього іншого, Фінанси та податки відіграють важливу роль:

- Зусилля щодо забезпечення фінансової доступності цифрових технологій для споживачів. Мета полягає в тому, щоб знизити вартість цифрових активів, програмного забезпечення, комп'ютерної техніки та іншого цифрового обладнання за допомогою відповідних податкових механізмів.

- Зусилля щодо забезпечення доступності фінансових ресурсів для придбання або фінансування проектів з цифровізації для компаній, галузей промисловості і т. д. держава має можливість стимулювати бізнес за допомогою відповідних механізмів фінансування, таких як спеціалізовані фонди спільних інвестицій, венчурне фінансування і т. д. державний капітал може виступити в якості міноритарного акціонера, що стане позитивним сигналом для міжнародних кредиторів, великих міжнародних компаній і т. д.

Мета створення мотивації з боку держави проста-стимулювати споживання і використання технологій. Це означає, що бізнесмени та громадяни можуть надалі використовувати цифрові технології замість звичайних фізичних (традиційних) засобів та інструментів.

Наприклад, можливість онлайн-взаємодії з медичними установами та державними структурами створює у громадян потребу в придбанні та використанні потрібних технологій. Очевидно, що соціально незахищені громадяни потребують використання правильних інструментів державної підтримки. Важливим заходом держави в рамках цільового сценарію є

вивчення відповідної моделі державно-приватного партнерства для запуску національних проектів з цифровізації та їх реалізації.

Реалізація цільового сценарію призведе до швидкого розвитку професійних технопарків, індустріальних парків та цифрової інфраструктури, швидкої ІТ-модернізації промисловості та підвищення цифрової грамотності населення.

Цифровізація економіки стане ключовим пріоритетом державної політики. Уряд перейде від завдання "намагатися керувати сектором ІКТ" до завдання "оцифрувати всю економіку", але насправді це вплив важких цифрових технологій на розвиток самого сектора (галузі) ІКТ, яке перетворить державних чиновників - менеджерів у відповідні сектори - в категорію "Галузевий Spi".

Таким чином, внутрішній ринок ІКТ і цифровізація України єдині з точки зору управління, організації, інвестицій, фінансів та інших зусиль. Гармонійний розвиток обох секторів, заснований на ринкових механізмах і "розумній активності" держави, дозволить галузям економіки і сфері життя зробити величезні кроки протягом декількох років (а не десятиліть) і зробити так званий цифровий стрибок від застарілого середовища до чогось більш ефективного [60].

Судячи з результатів, міжнародний імідж нашої держави можна сформулювати наступним чином: «Україна – це потенційно багата, але маловідома країна, в якій сьогодні чомусь багато чого йде не так, як хотілося б. «Україна - потенційно багата, але маловідома країна, в якій багато чого йде не так, як треба, але могло б бути ще гірше, і ніхто не може сказати, коли все буде добре». Експертні оцінки були відносно прямолінійними, подекуди жорсткими, але вони відповідають дійсності, і з ними важко не погодитися (Таблиця 3.1).

Позитивні та негативні риси впливу на побудову міжнародного іміджу
України

Негативні риси	Позитивні риси
Корупція, безвідповідальність та некомпетентність представників влади	Внутрішньополітична стабільність
Непрозорість влади	Спокійний характер національного характеру
Нестабільність законодавства	Високий рівень етнічної толерантності
Затримка та непослідовність реформ	Відсутність шовінізму та великодержавних амбіцій
Несприятливий інвестиційний клімат	Високий інтелектуальний потенціал
Декларації переважають над практичними діями	Передові технології
Відсутність визначеної стратегії щодо формування міжнародного іміджу держави	Хороший потенціал для розвитку туризму;
Нерозвиненість сфери послуг	Високий потенціал агропромислового комплексу
Невикористані можливості та ресурси	Талановиті спортсмени
	Геополітичне положення держави

Що стосується методів формування позитивного іміджу України, то тут спостерігається очевидна розбіжність між оцінками представників України та Росії, з одного боку, і Заходу (Великобританії), з іншого. Якщо українські та російські експерти більше уваги приділяють інформаційним зусиллям, спрямованим на формування міжнародного іміджу України, то їхні західні колеги звертають увагу на досягнення практичних результатів на шляху до створення демократичного, ринкового суспільства.

Спільним для вітчизняних і зарубіжних експертів є розуміння величезного незатребуваного потенціалу України. Тому є підстави сподіватися, що, незважаючи на сьогоденні проблеми, добре продумана і мудра політика з боку України дасть їй можливість отримати той сильний позитивний імідж, на який вона справді заслуговує.

Таким чином макроекономічний ефект іміджбілдингу визначається шляхом оцінки впливу інвестицій у цифрові технології та цифрову

інфраструктуру на ВВП, а також шляхом оцінки зростання впізнаваності внаслідок цифровізації.

ВИСНОВКИ

В результаті дослідження було визначено, що цифрова трансформація суттєво змінює підходи до формування іміджу держави на міжнародній арені. Використання цифрових технологій сприяє більшій прозорості, доступності та відкритості урядів, що позитивно впливає на міжнародний імідж держави.

Аналіз досвіду Естонії показав, що ця країна як лідер у сфері електронного урядування демонструє успішну інтеграцію цифрових технологій у державне управління та суспільне життя. Цифрові технології є потужним інструментом для покращення іміджу держави. Вони сприяють підвищенню ефективності державного управління, залученню громадян до процесів прийняття рішень, покращенню прозорості та зниженню рівня корупції. Це, в свою чергу, підвищує довіру до держави як з боку громадян, так і з боку міжнародної спільноти.

Вивчення досвіду Естонії у побудові цифрового іміджу дозволило виділити такі основні фактори, що впливають на іміджбілдінг: цифрова інфраструктура та електронне врядування, правова база та регуляторні інновації, міжнародне співробітництво та маркетинг, підтримка інновацій та стартапів.

Порівнюючи Естонію з іншими країнами в контексті цифрового іміджбілдінгу, можна побачити, що кожна з цих країн має свої унікальні особливості та стратегії розвитку цифрової сфери. Однак спільною рисою для всіх цих країн є стратегічний фокус на розвиток інноваційних технологій та використання цифрових інструментів для поліпшення якості життя громадян і підвищення конкурентоспроможності на світовій арені.

Наша держава сьогодні воює як на полі бою, так і у цифровій площині. Кібератаки на державні установи, інформаційний та психологічний тиск на суспільство з боку Росії є підтвердженням тому, що Україна повинна ставати сильнішою та зміцнювати свій імідж як цифрової держави, яка протистоїть агресору на усіх фронтах.

Цифрові технології допомогли громадянам України брати участь у

бойових діях, а межі між цивільними та військовими суб'єктами розмиті. Додаток Дія – лише один з багатьох прикладів, що показують, як українці використовують цифрові технології для захисту своєї Батьківщини. Крім того, маніпулювання інформацією є найважливішою основою зусиль України щодо залучення міжнародної підтримки. Ось чому на сьогоднішній день під час війни в Україні з'явилися 3 важливих цифрових тренда. А саме: використання мобільних додатків для участі у війні та громадянського захисту (мобільні додатки та платформи, такі як "єДопомога" та різні мапи з укриттями, допомагають громадянам координувати свої дії, надавати допомогу постраждалим та знаходити безпечні місця), маніпулювання інформацією та інформаційна війна (кібербезпека та протидія пропаганді, такі ініціативи як InformNapalm допомагають ідентифікувати та викривати фейкові новини. Використання платформ як Twitter, Facebook, та Telegram для оперативного поширення правдивої інформації та створення міжнародної підтримки), цифрові платформи для збору коштів та міжнародної підтримки (використання платформ як GoFundMe, Patreon та локальних українських аналогів для збору коштів на підтримку армії, гуманітарних потреб та відновлення інфраструктури).

Перш за все, технологічні інновації допомогли Україні компенсувати військову перевагу Росії в звичайних озброєннях, особливо за рахунок більш активної участі простих громадян.

Вторгнення Російської Федерації в Україну демонструє унікальний вплив нових технологій на поле бою і розширення ролі цивільного населення, що використовує інформаційно-комунікаційні технології.

Процеси глобалізації стали каталізатором інформаційної революції, що посилює роль цифрових інформаційних технологій на світовій арені. У відносинах з державою цифрові інформаційні технології відіграють вирішальну роль у формуванні позитивного іміджу як всередині держави, так і на міжнародній арені. Позитивний і відповідним чином вибудований імідж може служити одним з інструментів залучення інвестицій, спрямованих на розвиток

економіки України після війни і досягнення цілей сталого розвитку.

Цифрова трансформація є ключовим фактором у формуванні позитивного іміджу держави. Країни, які активно впроваджують цифрові технології, здатні не лише покращити внутрішнє управління, але й значно підвищити свій міжнародний авторитет та привабливість. Для України сьогодні важливо продовжити розпочатий курс на цифровізацію, використовуючи кращі практики інших держав, таких як Естонія, для досягнення своїх стратегічних цілей.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Абраменко Ю. Ю. Зарубіжний досвід е-урядування та проблеми його імплементації в Україні : підручник. 2009. URL: <http://www.dridu.dp.ua/zbirnik/2009-02/09ayyupi.pdf> (дата звернення: 02.05.2024).
2. Архипова Є.О. Електронне урядування як форма організації державного управління. *Державне управління: удосконалення та розвиток: електронне наукове фахове видання*. URL: <http://www.dy.nayka.com.ua/?op=1&z=855> (дата звернення: 02.05.2024).
3. Башлай С.В Яремко І.І. Цифровізація економіки України в умовах євроінтеграційних процесів. *Економіка та суспільство*. 2023. № 48. URL: <http://www.economyandsociety.in.ua/index.php/journal/%20article/view/2237> (дата звернення: 02.05.2024).
4. Васильєва Н. В. Досвід Естонії у наданні електронних послуг населенню. *Державне управління: удосконалення та розвиток*. 2013. № 11. URL: <http://www.dy.nayka.com.ua/?op=1&z=650> (дата звернення: 02.05.2024).
5. Воронкова В. Г., Нікітенко В. О. Філософія цифрової людини і цифрового суспільства: теорія і практика : монографія. Liha-Pres, 2022. 460 с.
6. Камінська Т., Каменський А., Пасічник М. та ін; за заг. ред. д-ра наук з держ. упр., проф. С. А. Чукут. *Зарубіжний досвід упровадження електронного урядування*. К., 2008. 200 с.
7. Кубарева І. В., Тарлєв В. В. Цифрове лідерство як інструмент посилення ринкових позицій підприємства: корпоративний та особистісний контекст. *Стратегія економічного розвитку України*. 2022. Вип. 51. С. 120–138.
8. Нусінов В. Я., Міщук Є. В. (ред.). *Аналіз і прийняття рішень для зміцнення економічної безпеки (у сферах обліку, оподаткування, маркетингу, фінансів, менеджменту трудових ресурсів а публічного управління на рівні підприємств, регіонів, держави): монографія*. Кривий Ріг: Видавець Роман Козлов, 2023. 360 с.

9. Разумей Г. Ю. Разумей М. М. Діджиталізація публічного управління як складник цифрової трансформації України. Публічне управління та митне адміністрування. 2020. №2(25). URL: <http://customsadmin.umsf.in.ua/archive/2020/2/27.pdf> (дата звернення: 02.05.2024).
10. Сергеева Л. М., Кондратьева В. П., Хромей М. Я. Лідерство: навч. посібн. Івано-Франківськ: «Лілея-НВ». 2015. 296 с.
11. Татенко В.О. ЛІДЕР XXI / LIDER XXI. Соціально-психологічні студії. К.: Видавничий дім «Корпорація», 2004. 182 с. URL: <http://surl.li/gnyki>
12. Зарубіжний досвід упровадження електронного урядування / Камінська Т., Каменський А., Пасічник М. та ін; за заг. ред. д-ра наук з держ. упр., проф. С. А. Чукут – К., 2008. – 200 с.
13. ShieldSquare Captcha. *ShieldSquare Captcha*. URL: <https://www.kmu.gov.ua/news/174-mln-ievro-na-tsyfrovu-transformatsiiu-ievrosoiuz-zapuskaie-proekt-pidtrymky-ukrainy-u-sferi-didzhytal> (date of access: 02.05.2024).
14. Digital Economy and Society Index (DESI) 2022: European Commission. URL: <https://digitalstrategy.ec.europa.eu/en/policies/countriesdigitisationperformance> (date of access: 02.05.2024).
15. Estonia eGovernance leaflet in Russian of 2010. URL: <http://www.slideshare.net/priimagi/estoniaegovernance-leaflet-in-russian-of-2010> (date of access: 02.05.2024).
16. Europe’s most influential tech players – ranked. Politico. Class of 2022. URL: <https://www.politico.eu/tech-28-2022/> (date of access: 02.05.2024).
17. GEORGESCU, Mircea Radu, et al. Managing Efficiency in Digital Transformation–EU Member States Performance during the COVID-19 Pandemic. *Procedia Computer Science*. 2022, 204. P. 432–439. URL: <https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S1877050922007918> (date of access: 02.05.2024).
18. MĂRCUȚ Mirela. Multilevel Governance, Digital Transformation and Transformation of the State. URL: <https://www.researchgate.net/profile/Mirela-Marcut/>

- publication/353515083_Multilevel_Governance_Digital_Transformation_and_Transformation_of_the_State/links/61013dbf1e95fe241a922314/ Multilevel-Governance-Digital-Transformation-andTransformation-of-the-State.pdf (date of access: 02.05.2024).
19. Schmidt Carsten, Krimmer Robert. How to implement the European digital single market: identifying the catalyst for digital transformation. Journal of European Integration. 2022. 44.1. P. 59–80. URL: <https://www.tandfonline.com/doi/full/10.1080/07036337.2021.2011267> (date of access: 02.05.2024).
20. United nations E-Government survey 2014. E-Government for the Future We Want. United nations, NY. 2014. 284 p. URL: http://unpan3.un.org/egovkb/Portals/egovkb/Documents/un/2014-Survey/E-Gov_Complete_Survey-2014.pdf (date of access: 02.05.2024).
21. Деякі питання цифрового розвитку: Постанова КМУ від 30 січня 2019 р. № 56. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/56-2019-п#Text> (дата звернення: 02.05.2024).
22. Дії 3 роки. Як Україна отримала місце у світовій історії цифровізації? Українська правда. 14.02.2023. URL: <https://www.epravda.com.ua/columns/2023/02/14/697034/> (дата звернення : 02.05.2024).
23. ЄС надасть Україні понад 10 мільйонів євро на підтримку кібербезпеки. URL:<https://eufordigital.eu/uk/%D1%94%D1%81%D0%BD%D0%B0%D0%B4%D0%B0%D1%81%D1%82%D1%8C%D1%83%D0%BA%D1%80%D0%B0%D1%97%D0%BD%D1%96%D0%BF%D0%BE%D0%BD%D0%B0%D0%B410%D0%BC%D1%96%D0%BB%D1%8C%D0%B9%D0%BE%D0%BD%D1%96%D0%B2-%D1%94%D0%B2/> (дата звернення: 02.05.2024).
24. Концепція розвитку цифрової економіки та суспільства в Україні на 2018–2020 роки : Розпорядження Кабінету Міністрів України від 17.01.2018 р. № 67-р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/67-2018-%D1%80#n13> (дата звернення: 02.05.2024).
25. Угода між Україною та Європейським Союзом про участь України у

- програмі ЄС «Цифрова Європа» (2021-2027): Україна, ЄС; Угода від 05.09.2022. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/984_005-22#Text (дата звернення: 02.05.2024).
26. Україна 2030E – країна з розвинутою цифровою економікою. Український інститут майбутнього. 2018. URL: <https://strategy.uifuture.org/kraina-zrozvinytoyu-cifrovoyu-ekonomikoyu.html> (дата звернення: 02.05.2024).
27. Україна та Естонія спільно реалізовуватимуть пілотний проект e-TTN: новини. Урядовий портал. URL: <https://www.kmu.gov.ua/news/ukraina-ta-estoniiaspilno-realizovuvatymut-pilotnyi-proekt-e-ttn> (дата звернення: 02.05.2024).
28. The Constitution of the Republic of Estonia. Passed 28.06.1992, RT 1992, 26, 349. Entry into force 03.07.1992. [Online]. URL: <https://www.riigiteataja.ee/en/eli/530102013003/consolide> (date of access: 02.05.2024).
29. Pesterenko, O. (2012). "Інформація в Україні: право на доступ." "Акта". с. 157.
30. Public Information Act. Passed 15.11.2000, RT I 2000, 92, 597. Entry into force 01.01.2001. [Online]. Available: <https://www.riigiteataja.ee/en/eli/514112013001/consolide> (date of access: 02.05.2024).
31. Lipkan, V. A. (2006). "Інформаційна безпека України в умовах євроінтеграції: [навчальний посібник]." К.: КНТ. 280 с.
32. Document C-V(2002)49: Security within the North Atlantic Treaty Organization (NATO). [Online]. Available: www.statewatch.org/news/2006/sep/nato-secclassifications.pdf (date of access: 02.05.2024).
33. Grytsun, O. O. (2016). "Міжнародно-правове забезпечення міжнародної інформаційної безпеки." Дис. на здоб. наук. ступеня к.ю.н., спец. 12.00.11. КНУ імені Тараса Шевченка. Київ. 233 с.
34. Voloshyna, N. M. (2010). "Поняття «безпека інформації» та «інформаційна безпека» в сучасному науковому просторі." Сучасні інформаційні технології у сфері безпеки та оборони. №2(8), С.53-56.

35. ERR News. (2018). "Yandex Taxi to introduce app-based ride ordering service in Tallinn." [Online].URL: <https://news.err.ee/827618/yandex-taxi-to-introduce-app-based-ride-ordering-service-in-tallinn> (date of access: 02.05.2024).
36. Zbirka, I. V. (2018). "Проблеми адміністративно-правового забезпечення права на свободу слова в Україні та шляхи їх вирішення." "Актуальні проблеми вдосконалення чинного законодавства України. Збірник наукових статей." Випуск 48. - Івано-Франківськ: Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника. С.178-190.
37. Estonian World. (n.d.). "Estonia ranks first in the world in the national cyber security index." URL: <https://estonianworld.com/security/estonia-ranks-first-in-the-world-in-the-national-cyber-security-index/> (date of access: 02.05.2024).
38. Department of Defense. (2017). "DOD Dictionary of Military and Associated Terms." [Electronic resource]. USA: Department of Defense. URL: http://www.dtic.mil/doctrine/new_pubs/jpl_02.pdf. (date of access: 02.05.2024).
39. Cybersecurity Act. Riigi Teataja. URL: <https://www.riigiteataja.ee/en/eli/523052018003/consolide> (date of access: 02.05.2024).
40. Personal Data Protection Act. Passed 12.12.2018 URL: <https://www.riigiteataja.ee/en/eli/523012019001/consolide> (date of access: 02.05.2024).
41. Єремєєва І.А. Практичні аспекти формування міжнародного іміджу держави. Регіональні студії. 2021. № 24. С. 123-127.
42. Лахтіонов І. Як застрахуватись від корупції під час відбудови країни. URL: <https://www.epravda.com.ua/columns/2022/07/8/689015/> (дата звернення: 02.05.2024).
43. Максимова В. (2023). Чому для України важливо, щоб політики розвивали свій Twitter? Українська правда. Отримано з <https://www.pravda.com.ua/columns/2023/04/25/7399324/> (дата звернення: 02.05.2024).
44. Нагорняк, Т. Л. (2022). Публічний імідж України в умовах

- невизначеності. ISSN 2519–2949 (Print); 2519–2957 (Online) Політичне життя, с. 77–86. URL: 12038-Текст статті-23885-1-10- 20220413 (дата звернення: 02.05.2024).
45. Полішко Г.Г. Національний брендинг у глобальній економічній системі: дис. ... канд. екон. наук: 08.00.02. Київ, 2016. 238 с. URL: https://kneu.edu.ua/userfiles/d-26.006.02/2016/Dis_final_Polishko.PDF (дата звернення: 02.05.2024).
46. Хрипун В. Конкурс на посади членів ВККС дійсно суб'єктивний, це як формування збірної по футболу, але іншого варіанту немає. URL: <https://sud.ua/uk/news/publication/252206-konkurs-na-dolzhnosti-chlenovvks-deystvitelno-subektiven-eto-kak-formirovanie-sbornoy-po-futbolu-nodrugogo-varianta-net-konkursnaya-komissiya> (дата звернення: 02.05.2024).
47. Австрія не відмовиться від нейтралітету, але збільшить витрати на оборону. URL: <https://www.eurointegration.com.ua/news/2022/07/18/7143437/> (дата звернення: 02.05.2024).
48. Набув чинності закон про Антикорупційну стратегію України до 2025 року! URL: <https://nazk.gov.ua/uk/novyny/nabuv-chynnosti-zakon-proantykoruptsiynu-strategiyu-ukrayiny-do-2025-roku/> (дата звернення: 02.05.2024).
49. Інспектори МАГАТЕ завершили перевірку об'єктів в Україні, «брудну бомбу» не знайшли – Іроссі. URL: <https://www.radiosvoboda.org/a/newsinspektory-mahate-perevirka-v-ukraini/32114169.html> (дата звернення: 02.05.2024).
50. Як відкриті дані допомагають боротися з нелегальним вирубуванням лісів та підвищують прозорість ринку деревини. URL: <https://oda.zht.gov.ua/news/yak-vidkryti-dani-dopomagayut-borotysya-z-nelegalnym-vyrubuvanniam-lisiv-ta-pidvyshhuyut-prozorist-rynkuderevyny/> (дата звернення: 02.05.2024).
51. Глобальний індекс довіри до України 2022 [Електронний ресурс]. -

- Режим доступу: <https://globalindex.com> (дата звернення: 02.05.2024).
52. Звіт про сприйняття України у світі 2022 "BRAND UKRAINE" 28.02.23: <https://brandukraine.org.ua> (дата звернення: 02.05.2024).
53. Fragile States Index. Global Data. URL: <https://fragilestatesindex.org/globaldata/> (date of access: 02.05.2024).
54. Olaf Scholz's dithering is damaging Germany's international image. URL: <https://www.economist.com/europe/2022/05/31/olaf-scholzs-dithering-is-damaging-germanys-international-image> (date of access: 02.05.2024).
55. Pipchenko N., Dovbenko M. Public diplomacy as a tool of shaping the perception of Ukraine in the West amid the aggravation of relations with Russia. Actual problems of international relations. 2019. Vol 138. P. 14-24.
56. European Commission. (2023). Digital Services Act: Application of the risk management framework to Russian disinformation campaigns. Luxembourg: Publications Office of the European Union. doi:10.2759/764631.
57. Corruption Perceptions Index. URL: https://www.transparency.org/en/cpi/2021?gclid=Cj0KCQiAg_KbBhDLARIsANx7wAxV1yzA0TPB78xRk3ulPLA4KiLJGxqk0gHG7rUV47_Fv6FTO_vmMxxoaArjWEALw_wcB (date of access: 02.05.2024).
58. Radhika Chhabra. (2020). Twitter Diplomacy: A Brief Analysis. ORF Issue Brief №335 Observer Research Foundation. Отримано з https://orfonline.org/wpcontent/uploads/2020/01/ORF_IssueBrief_335_TwitterDiplomacy.pdf (date of access: 02.05.2024).
59. Twitplomacy. (2022). World Leader Power Ranking. Отримано з <https://www.twiplomacy.com/world-leader-executive-summary> 203 (date of access: 02.05.2024).
60. Україна у провідних міжнародних онлайн змі та соцмережах. URL: <https://brandukraine.org.ua/> (дата звернення: 02.05.2024).
61. Цифрова адженда України. <https://strategy.uifuture.org/kraina-z-rozvinutoyu-cifrovoyu-ekonomikoyu.html#6-2-2> (дата звернення: 02.05.2024).

62. «Цифрова адженда України – 2020 («Цифровий порядок денний – 2020)»,
- ГС «ХАЙ-ТЕК ОФІС УКРАЇНА», 2016
63. Матюшко В.І. Аналітичне дослідження. Широкопasmовий доступ до
Інтернету в Україні: стан та перспективи. - Intel, 2012, 146 стор.
64. Концепція АППАУ «Національна стратегія Індустрії 4.0»